БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 145 (6580)
ИЮЛИИН 24
ПЯТНИЦА
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

ТАРЯА ХУРЯАЛГЫН ЭХИЛТЭР ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЫЕ ДҮҮРГЭЕ

Колхозник, механизатор бүхэн үдэр бүриингөө нормые дүүргэхэ ёһотой

Һуралсалай шэнэ жэлые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтая

Манай агуухэ Коммунистическэ партиба Советскэ правительство арадай гэгээрэлэй хэрэгые саашадаа улам һайжаруулхын түлөө үдэр бүриин анхарал оролдолго гаргана. Бүхы хүдэлмэришэд болон таряашадые бидэнэр культурна ба эрдэмтэй болгохо ёһотойбди гэһэн зорилго нүхэр И. В. Сталин табяа һэн.

Энэ заабарине болон партиин үүхэтэ XIX съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгохын тула республикымнай һургуулинуудай олон тоото багшанар, арадай гэгээрэлэй органуудай хүдэлмэрилэгшэд һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ ехэхэн хүдэлмэри хэһэн байха юм.

Мүнөө үедэ манай һургуулинуудай һурагшад бултадаа зунайнгаа амаралтада гаранхай. Тэдэнэр гоё һайхан газарнуудаар түхеэрэгдэһэн пионерскэ лагерьнуудта бэе махабадаа һайжаруулан амарна, хизаар ороной нгоо баялигуудтай танилсахын тула элдэб һонирхолтой аянгалгануудта ба экскурсинуудта хабадалсана. Тиихэ зуурань тэдэнэй һуралсадаг һургуулинуудта шэнэ жэлые эрхим һайнаар угтахын тула бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүд ябуулагдажа байна.

«1953—1954 онуудай һуралсалай шэнэ жэлдэ республикын һургуулинуудые бэлэдхэхэ тухай» энэ жэлэй апрелиин эхеэр республикын министрнүүдэй Соведэй абаһан зарлигта тогтоол дотор энэ талаар хэдэ хэдэн тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаһан байгаа. Мүн зарим һургуулинуудай, аймагай гэгээрэлэй таһагуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө нёдондо гаргагдаһан элдэб дутуу дундануудые хаяад дабтажа огто болохогүй гэжэ тус тогтоол дотор тэмдэглэгдээ һэн. Тэдэнэй гол шухалань юун байгааб гэхэдэ, зарим аймагуудай, Кэшээлхэдэ, Бичурын, Прибайкальска болон Баунтын аймагуудай һургуулинууд һуралсалай жэлэй эхинһээ эхилээд түлишөөр дуталдаһан байха юм. Мүн зарим һургуулинуудай интернадууд хүсэд һайнаар бэлэдхэгдээгүй, үхибүүдые абаха түсэбөө дүүргээгүй һэн. Тэрэшэлэн республикын Гэгээрэлэй министерство багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ, һургуулинуудые кадрнуудаар хүсэд хангаха талаар шухала хэмжээнүүдые абаагүй байгаа.

Һургуулинуудые али бүхы талаарнь һуралсалай шэнэ жэлдэ дүүрин түгэс бэлэдхэхэ гээшэ нютагуудтахи партийна, советскэ, профсоюзна болон комсомольско органуудай, бүхы олониитын шухала хэрэг мүн. Энэ талаар манай республикын зарим аймагуудай арадай гэгээрэлэй таһагуудай болон һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд бодото һайн жэшээнүүдые харуулна. Яруунын, Заиграйн, Закаменай, Иволгын, Хэжэнгын аймагуудай һургуулинууд ерэхэ жэлдэ хүсэд дүүрэн хүрэхэ түлишөөр хангагданхай, тэрэнэйнь ехэнхи хуби һургуулинуудай хашаа дотор асарагдаһан байха юм. Энэ хэрэгтэ олониитые олон түрэлхидые хабаадуулха гээшэ ехэхэн удхашанартай. Тэдэнэй үүсхэл оролдолгые дэмжэжэ, Хэжэнгын аймагай һургуулинууд олониитын хүсөөр 4 мянга гаран кубометр түлеэ бэлэдхээ, Бичурын аймагта шэнээр нээгдэхэ дунда ба долоон жэлэй һургуулинуудай хэдэн классна комнатонууд түхеэрэгдээ.

Гэхэтэй хамта, һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэ хэрэгтэ элдэб дутуунууд үшөөл үзэгдэһөөр. Республикын Гэгээрэлэй министерство, зарим аймагуудай арадай гэгээрэлэй таһагуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ харюусалгатай ажалда яаралгүйгөөр ба һанаа амараар хандаха ябадал гаргана. Тарбагатайн ба Кударын аймагуудай олонхи һургуулинууд ерэхэ жэлдэ хүрэхэ түлеэгээр хүсэд хангагдаагүй байха юм, мүн Прибайкальска ба Торинн аймагуудай һургуулинуудта абаашагдаха ёһотой һуралсалай-харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд мүнөө болотор худалдаа наймаанай газарнуудга хэбтэһээр. Эдэ аймагуудай арадай гэгээрэлэй таһагуудай болон һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй болошогүйгөөр нобшоржо байбашье, республикын Гэгээрэлэй министерство һануулга хэхэһээ бэшэ, эрид шанга хэмжээнүүдые абаһагүй.

Һургуулида үзэгдэхэ номуудые болон бусад һуралсалай хэрэгсэлнүүдые саг болзор соонь тарааха, шэнэ учебнигүүдые хэблэн гаргаха гээшэ тон харюусалгатай хэрэг мүн. Гэбэшье, Бурят-Монголой номой хэблэл һургуулиин учебнигүүдые хэблэн гаргаха талаар правительствын тогтооһон болзорые хүсэд сахинагүй. «Авторнуудынь һаатуулна», «заһабарида орохо болоо» гэһэн хүндэгүй шалтагаануудаар зарим учебнигүүд үшөө хэблэгдэжэ эхилээгүй гү, али һая типографида орожо байха юм.

Республикын бүхы һургуулинуудые хэрэгтэй кадрнуудаар хангаха, элдэб предмедүүдые заадаг багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ гээшэ шиидхэхы удхашанартай хэрэг болоно. Тиин багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдай дэргэдэ үнгэргэгдэһэн курсануудай түсэб тоогоороо дүүргэгдэбэшье, зарим талаараа дутуу дундануудтай. Юуб гэхэдэ, эдэ курсануудта һуралсагшад занятинуудаа хаядаг гү, али аңхарал багатайгаар һурадаг байгаа. Тэндэ зааха ёһотой хүнүүдэй заримдаа һайнаар бэлэдхэнгүй ерэдэг баримтанууд мүн үзэгдэдэг һэн. Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ пединститут эрдэмтын нэрэзэргэтэй багшанарые эдэ курсануудта заахаар томилоогүй.

Һуралсалай шэнэ жэлэй эхилхэ хүрэтэр оройдоо нэгэ һара үлөө. Энэ богонихон болзор соо бүхы һургуулинуудай заһабарилгые эмхитэйгээр түгэсхэхэ, багшанар болон һурагшадай байрануудые һайнаар түхеэрхэ, учебнигүүд болон бусад һуралсалай хэрэгсэлнүүдые хүсэлдүүлхэ зорилгонууд табигдана. Эдээниие дүүргэхын тула партиин айкомууд болон аймгүйсэдкомууд, арадай гэгээрэлэй таһагууд һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ зохихо туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Инженерно-техническэ албанай генерал-майор В. М. Келдышые Ленинэй орденоор шагнаха тухай

Наукын талаар элитэ ехэ габьяатай байһанай, научно-педагогическа ба үйлэдбэриин олон жэлэй үрэ хэтэ ажал-ябуулгын түлөө, мүн түрэһөөр далан наһанайнь ойтой дашарамдуулан, РСФСР-эй наукын ба техникын габьяата ажал-ябуулагша, СССР-эй Архитектурын академиин вице-президент, техническэ наукануудай доктор, профессор, инженерно-техническэ албанай генерал-майор Всеволод Михайлович Келдышые Ленинэй орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1953 оной июлиин 22.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум энээнэй урда тээ абтаһан шиидхэбэреэ хубилган, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Соведэй табадахи сессиие 1953 оной августын 5-да зарлаха гэжэ тогтообо.

В. М. Молотов профессор Икуо Ояматай уулзаба

СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов июлиин 22-то японско олониитын ажал-ябуулагша, «Арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө» уласхоорондын Сталинска шангай лауреат профессор Икуо Ояматай уулзаба.

***

Заиграйн колхозууд юу хүлеэнэб?

«1952—1953 онуудай үбэлжэлгын үедэ колхозно ниитын адуу малые үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангалга республикын партийна организацинуудай, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай, колхозууд ба МТС-үүдэй ажахын ба политическэ шухалын шухала зорилго мүн гэжэ тоолохо» — гэжэ КПСС-эй обкомой VI пленумэй тогтоол соо хэлэгдэнэ. Республикын түрүү колхозууд энэ тогтоолые хэрэг ажал дээрэнь бэелүүлэн, адуу малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Гэхэтэй хамта, Заиграйн аймагай хүтэлбэрилхы органууд нёдондо жэлдэ адуу малай тэжээл хүсэд хүрэхэ хэмжээтэйгээр бэлэдхэлгые эмхидхэжэ ба толгойлжо шадаагүй, олон малаа үхүүлһэн, турааһан ябадалһаа тобшолол хээгүй, байгша оной тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ бүришье харюусалгагүйгөөр хандана.

Үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие аймагай колхозуудай һая эхилжэ байһан ябадалые имагтал энээгээр тайлбарилха хэрэгтэй. Июлиин 20 болотор аймагай колхозууд үбһэ сабшаха түсэбөө миил 13,3 процент, силос дараха түсэбөө 2,8 процент, набшаһата тэжээл бэлэдхэлгээ 14,7 процент дүүргээд байха юм. Тиихэдэ тон багахан үбһэн сомогдоһон байгаа. Эгээл иимэһээ Заиграйн аймаг үбһэ хуряалгаар республика дотороо һүүлшын һүүри эзэлжэ ябана.

Заиграйнхид яахадаа иитэрээ гээгдэнэб?

Жэшээ болгон Доодо-Курбын сельсоведэй Энгельсын нэрэмжэтэ колхозые хараад үзэе. Энэ колхоз аймаг дотороо эгээн томо, ашаг шэмэтэ малаар олон, баян колхозуудай нэгэниинь юм. Колхозойнгоо адуу малда бардам тэжээл бэлэдхэхын түлөө энэ колхозойхид бүхы арга хүсэеэ үргэнөөр хэрэглэхэ ёһотой байгаа. Теэд, бодото байдалынь тиимэ бэшэ.

— Үбһэ ногоон мүнөө жэлдэ ехэ муугаар ургаа, тэрэ мүртөө манай эндэхи колхознигууд бэлхэнээр һард гээд колхозой ажалда гарадаггүй, — гэжэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Камендантов хөөрэнэ. Үнэндөө тэрэнь тиимэ бэшэ. Эндэхи колхозой хадалан ногоон үбдэг тулама болоо. Илангаяа Ангир гэжэ газарта үбһэ сабшалгые үни хада эхилхээр байгаа.

Дээдэ Илькын сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоз үбһэеэ түүбэрилэн сабшажа эхилһээр хахад һара болоо. Түрүүшын хэдэн мянгаад центнер үбһэн сомогдоо. Теэд, тэрээнтэй хүршэ Молотовой нэрэмжэтэ колхозой кузнецын хорой соо хажуурнуудынь хэгдээтэй 5 сенокосилканууд, мүн 6 морин тармуурнууд жэрылдэжэ байна. Үшөө хэдэн сенокосилканууд ба морин тармуурнууд сабшалан дээрэ абаашагдахаяа бэлэдхэгдэһэн хэбэртэй тосхоной үйлсөөр эндэ тэндэ хэбтэнэ.

Колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Цыденжаповһаа энээн тушаа асуухада:

— Бригаданууд һаял сабшалан дээрээ гаража байна. Бороо хура ороогүй, үбһэ ногоон «ургаагүй» аад лэ, бэрхэтэй байна даа, —гэжэ хөөрэнэ. Мүнөө болотор сабшахаар ногоон ургаагүй гэжэ хэн үнэншэхэб. Нарин гэжэ газарта сабшалан дээрэ зарим газартаа үбдэг тулама хилгана һайхан ногоон ургашоод байха юм. Тарбагатай, Хандагайта болон бусад сабшалангуудай ногооной ургаса тухай хэлэлтэшьегүй. Тиимэһээ колхозой түрүүлэгшэ таамагаар хөөрэжэрхиһэн байба. Теэд, үбһэ хуряалгын үедэ энэ колхоздо түлөөлэгшөөр ерэһэн аймагай культурын таһагые даагша нүхэр Тармаков мүн лэ ногоон ургаагүй гэһэн «шалтагаанда» баригдаад, түрүүлэгшэ Цыденжаповтай нэгэн адляар дуугаржа миил һуухань тоншье гайхалтай.

Силос даралга, витаминна ба набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ эмхидхээгүй. Нэгэшье тонно силос дарагдаагүй, нэгэшье центнер витаминна үбһэн бэлэдхэгдээгүй.

Үбһэ хуряалга дээрэ 75 хүн хүдэлмэрилхэ ёһотой аад, тон үсөөхэн хүн үбһэндэ оронхой. Сенокосилканууд хүдэлмэрилжэ үшөө эхилээдүй. Молотовой нэрэмжэтэ колхозой центртэ хүн зон олон. Хуряалгын халуун хаһа байбашье, үйлсэнүүдэй хоорондуур урагша хойшоо ажалгүйгөөр гэшхэлһэн хүнүүд олон.

Энэ тосхондо амбулаториин, һургуулиин хүдэлмэрилэгшэд, мүн олон һурагшад, оройдоо юушье хэдэггүй хүнүүд тон олон байха юм. Теэд, нүхэд Цыденжапов ба парторганизациин секретарь нүхэр Дамдин Дармаев гэгшэд воскресенигүүдые эмхидхэжэ, эдэ уладуудые үбһэ сабшалга, силос даралга, набшаһа мүшэр бэлэдхэлгэдэ хэрэглэхэ тушаа оролдоогүй байшоо. Тэрэшэлэн үхибүүдэй ясли эмхидхээ һаа, олон эхэнүүд үбһэ хуряалгада ябажа шадаха байна.

Эдэ баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, колхозой правлени ба партийна эхин организаци артелиингээ гэшүүдые хамтынгаа ажалда элсүүлжэ шададаггүй байна.

Ленинэй (Старо-Брянь), Калининай, Димитровэй нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд үбһэ тэжээл бэлэдхэлгые хожомой хожом эхилһэн байна. Калининай нэрэмжэтэ колхоз үбһэ хуряалгые муугаар эмхидхээ, мэнэ һаяхан болотор нэгэшье бухал үбһэ сабшаагүй. Тиихэдэ, Димитровэй нэрэмжэтэ, «Красный опытник» колхозууд 10-аад гектар сабшаһан байна.

Аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлени (начальнигынь нүхэр А. И. Трутнев) мүнөө хүрэтэр колхоз бүхэнэй үбһэ хуряалгын үйлэдбэриин түсэбүүдые хаража үзөөдүй байна.

Дээрэ дурсагдагша эдэ бүхы болошогүй баримтанууд хадаа Заиграйн аймагай колхозуудай адуу малдаа тэжээл бэлэдхэхэ талаар гүнзэгы таһалдалда ороод байһыень гэршэлнэ. Үбһэ хуряалга дээрэ эрид хубилалта хэхэ, энээндэ бүхы хүсэеэ элсүүлхэ саг тулаа.

Б. Ширеторов,
(Манай тусхай корр).

Республикын аймагуудта тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай 1953 оной июлиин 20-ной мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

АЙМАГУУД	Үбһэ сабшалга	Үбһэ һуриллэгэ	Силос даралга	Набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ
Кабанскын	36,6	15,8	18,9	25,1
Байкало-Кударын	34,3	14,0	10,7	16.1
Тарбагатайн	32,6	11,1	2,4	16,1
Прибайкальска	30,0	14,0	22,9	35,1
Кударын	29,3	10,6	8,1	26,1
Иволгын	26,9	7,7	8,0	9,5
Мухаршэбэрэй	26,5	6,2	5,9	16,9
Баргажанай	23 9	18,7	2,9	3,3
Бичурын	23,7	4,2	1,2	6,5
Түнхэнэй	21,7	3,7	20,2	33,7
Кяхтын	21,1	3,8	7,8	8,2
Хэжэнгын	20,1	5,2	8,0	10,6
Закаменай	19,1	2,1	28,7	11,4
Курумканай	18,9	7,9	0,5	23,5
Яруунын	18,3	2,2	1,7	9,1
Сэлэнгын	16,9	4,7	1,4	9,7
Хоринн	16,4	2,3	3,1	5,9
Заиграйн	13,5	2,6	2,8	14,7
Торинн	12,3	0,9	26,4	21,6
Зэдын	10,5	0,8	11,1	13,1
Хойто-Байгалай	5,0	—	—	—

Тэжээл ехээр бэлэдхэхэбди

Манай колхозой ниитын адуу малай тоо толгой жэл ерэхэ бүри олошорно. Улам үдэжэ байгаа малаа үбэлжэлгын үедэ бардам хүрэхэ бүдүүн ба шэмэтэ тэжээлээр хангаха гээшэ бидэнэр колхознигуудай эгээл шухала зорилго болоно.

Манай колхозой гэшүүд энэ жэлдэ сабшалан һайжаруулха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хээ. Би тэжээл бэлэдхэлэй бригадын гэшүүн байха зуураа, Хара Уһан гэжэ олон жэлдэ сабшагдаагүй газарай уһа намаг хатаалсаһан, шэбхэ тараалсаһан байнаб. Мүнөө би тэрэ участогта морин косилкаар үбһэ сабшанаб. Уһа намаг хатаажа, утэгжүүлгэ хэһэнэй ашаар тус участок дээрэһээмнай дунда зэргээр га бүриин 12—15 центнер үбһэн абтана. Энээнһээ урда энэ газар дээрэһээ га бүриһөөнь арай гэжэ 3—4 центнер үбһэн абтадаг гү, али зарим үедэ оройдоошье сабшагдангүйгөөр орхигдошодог байһан юм.

Би эгээл 20 жэлдэ морин косилкаар үбһэ сабшажа ябанаб, наһатайшье болооб, теэд хүгшэрөөб гэжэ һууха аргамгүй, ниитынгээ малда тэжээл ехээр бэлэдхэхын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдоноб. Даажа абаһан мори унаагаа, машина зэмсэгээ һайнаар абажа ябахын түлөө оролдодогби.

Манай колхозой сабшалан дээрэ 4 морин косилка хүдэлмэрилнэ. Эдэ косилкануудые үбһэ хуряалгын урда тээ би өөрөө заһабарилһан байнаб. Мүнөө үбһэндэ ороһоор нэгэшье косилка эбдэржэ һаад болоогүй. Бултадаа хоёр халаанай моритойбди. Моридууднай бултадаа хүсөөр һайнууд юм. Даажа абаһан машинаяа саг сагтань тоһодожо зүбөөр абажа ябанабди. Тиимэһээ ажалаймнай бүтээсэ ехэ байдаг.

Манай бригадын гэшүүд иволгынхидай уряае халуунаар дэмжээд, тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэриие 20—22 үдэр соо дүүргэхэ уялга абанхай. Абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүгэдөөрөө оролдонобди. Мүнөө үбһэ сабшалга, хуряалга ба һурилэлгэ жэгдэ ябажа байна.

А. Косыгин, Хоринн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой морин косилкын машинист.

АРАДАЙ ДЕМОКРАТИИН ОРОНУУДТА

Советскэ артистнуудай наадалга тухай Монголой олониитын мэдүүлгэ

УЛАН-БАТОР, июлиин 21. (ТАСС). Монгол советскэ хани барисаанай һаратай ба монгол арадай революциин 32 жэлэй ойн һайндэртэй дашарамдуулан, МНР-тэ ошоһон бүлэг советскэ артистнууд үсэгэлдэр Улан-Баторһаа Москва ниидэбэ.

Советскэ артистнуудай мордопонтой дашарамдуулан, «Үнэн» газетэ тэдэнэй концертнүүд тухай мэдээсэлнүүдые толилно.

Урда-Гобиин аймагай арадууд советскэ артистнуудые угаа ехэ баяртайгаар угтан абаа гэжэ урансохёолшо Ринчин бэшэнэ. Гобиинхид хадаа советскэ артистнуудтай уулзалгые баярта событи, советскэ ба монгол арадуудай хани барисаанай гэршэ мүн гэжэ тоолоно.

Монгол Арадай Республикын арадай артистка Оюн советскэ артистнуудай концертнүүд Монголой театральна искусствын хүдэлмэрилэгшэдтэ мэргэжэл шадабариин гайхамшагта һургуули болоо гэжэ тоолоно.

Барилгын хүдэлмэришэ Далай редакцида эльгээһэн бэшэг соогоо иигэжэ бэшэнэ: «Советскэ артистнуудай дуунууд ба танцануудта советскэ хүнүүдэй ажалай баяр, һүр жабхалангые хаража ехээр һонирхооб». Дуунууд соо дуулагдаһан советскэ ажалшадай жэшээгээр хүдэлмэрилхэб гэжэ Далай мэдүүлнэ.

Наукануудай кандидадууд Шагдарсурун, Галбатрах гэгшэд советскэ артистнуудай концертнүүдтэ советскэ арадай дээдэ культурые харана. «Өөрынгөө агуухэ эсэгэ ороной түлөө Советскэ Союзай арад бүхэнэй омгорхолой патриотическа мэдэрэл СССР-эй арадай артистка Халима Насыровагай гайхамшагта дуунууд соо сэностоно» гэжэ тэдэнэр бэшэбэ.

Германска Демократическа Республика. Бланкенбургда (Гарц) горнягуудай байха хүдэлмэришэнэй городок баригдажа байна. Барилгада 1800 хүн хүдэлмэрилнэ.
ТАСС-эй фотохронико.

Вьетнамай Демократическа Республикын арадай гэгээрэл

ПЕКИН, июлиин 21. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулна:

Вьетнамска информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Вьетнамай Демократическа Республикын байгуулагдаһанай һүүлээр 14 миллион вьетнамовецууд уншажа ба бэшэжэ һураба.

Мүнөө Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн районуудта эхин 3700 ба дунда 206 һургуули хүдэлмэрилнэ, тэдээндэ хахад миллион шахуу һурагшад һуралсана.

Демократическа республикын байгуулагдахын урда тээ Вьетнамай хүн зоной 90 процентнь үзэг бэшэг мэдэхэгүй байгаа.

1951 оной эхеэр Вьетнамай Демократическа Республикада арадай гэгээрэлэй талаар хэгдэһэн реформо гурбан шатын һургуулинуудта 9 жэлэй түлөөһэгүй һуралсалай единэ системэ байгуулхые хараалһан юм.

Тусхай мэдээнүүдэй ёһоор, мүнөө нэгэдэхи шатын һургуулинууд деревни бүхэндэ бии юм. Хоёрдохи шатын 2 һургуули 3 районда, гурбадахи шатын 1 һургуули 4 провинцида хүртэнэ.

Вьетнамска университедтэ байгаалиин наукануудай факультет, медицинскэ ба техническэ факультедүүд, мүн дунда һургуулинуудай багшанарые бэлэдхэхэ факультет байгуулагдаа.

Бүхы һургуулинуудта,—эхин һургуулинуудһаа эхилээд университет хүрэтэр заняти түрэл вьетнамска хэлэн дээрэ үнгэргэгдэнэ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Тэжээл бэлэдхэлэй үедэ ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха

Тэжээл бэлэдхэлгые хаһа саг соонь, эмхитэйгээр үнгэргэхын тулада КПСС-эй Иволгын айком, тэрэнэй пропаганда ба агитацийн таһаг тэжээл бэлэдхэлдэ ябажа байһан колхознигууд болон механизаторнуудай дунда ниитэ-политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри эмхидхэхэ тодорхой хэмжээнүүдые хараалһан байна.

Айкомой бюрогой заседани дээрэ эдэ хэмжээ-ябуулгануудай баталагдаһанай һүүлээр тэдэнээ колхозууд болон МТС-үүдэй партийна организацинуудта эльгээһэн байгаабди. Партийна организацинууд эдээндэ зохилдуулан өөһэдынгөө хэмжээ-ябуулганууды хараалжа, партийна суглаанууд дээрээ баталһан байгаа.

Партийна организацинууд агитколлективүүдэйнгээ составые шэнээр хаража үзөөд, агитаторнуудые нэмэжэ табяа. Мүнөө тэжээл бэлэдхэлдэ ябажа байһан колхознигууд болон механизаторнуудай дунда хамта 237 агитаторнууд ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна.

Июнь ба июль һаранuудта агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн, агитаторнуудай кустовой семинарнууд Иволгада, Оронгодо, Саянтада ба Гильбирада үнгэргэгдэжэ, тэжээл бэлэдхэлэй үедэ ниитэ-политическэ хүдэлмэри эмхидхэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн байха юм. Гадна, ниитынгээ адуу малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха тухай, уласхоорондын байдал тухай ба бусад темэнүүдээр агитаторнууд элидхэлнүүдые шагнаһан байна.

Сталинай нэрэмжэтэ, «Улаан Оронго», «8-ое марта», Калининай нэрэмжэтэ колхозуудай, Иволгын МТС-эй партийна эхин организацинуудай агитколлективүүд хүдэлмэрээ нилээд һайжаруулаа.

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой партийна организацийн (секретарьинь нүхэр Гогочиев) агитколлектив хүдэлмэрээ түсэбэй ёһоор ябуулна. Коллективэй агитатор бүхэн өөртөө даалгагдаһан хүдэлмэриие һайнаар дүүргэхын хойноһоо хододоо эрмэлзэдэг. Агитатор бүхэнэй ямар хүдэлмэри, хаана, хэзээ хэхэ байһые, тэрэшэлэн лекци, элидхэлнүүдые хэхэ болзор парторганизацийн түсэбөөр тодорхойлогдоһон байха юм. Гадна, «дайшалхы хуудаһанууды» гаргаха, социалистическэ мүрысөөнэй дүн гаргаха хэрэг хараалагданхай.

Партийна организацийнгаа даалгабарине бэелүүлэн, коммунист нүхэр Халзанов социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые хаһа саг соонь гаргажа, бригадануудай үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ табидаг байна. Агитаторнууд нүхэд Алексеев, Гармажапов гэгшэд мүрысөөнэй дүнгүүдые показателиин доскада, «дайшалхы хуудаһануудта» бэшэдэг, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэдөө тэдэниие хэрэглэдэг байна.

Ямар нэгэн темээр хөөрэлдөө үнгэргэхэдөө агитаторнууд Батуев, Бадмацыренов, Аюшеев гэгшэд колхозойнгоо ажабайдалһаа үнэншэмэ жэшээнүүдые абажа, хэрэглэдэг юм. Тэдэнэр өөһэдөө эрхим һайнаар ажаллажа, бусад колхознигуудта ульгэр жэшээ харуулдаг. Тиин үбһэ сабшалгын тракторна агрегадайхид үдэрэйнгөө нормые горьтойгоор үлүүлэн дүүргэнэ. Косилкаар үбһэ сабшадаг нүхэд Цындеев, Гармаева, Цыденов гэгшэд 15 гектар сабшаха нормотой аад, үдэр бүри 18—20 гектар сабшана.

Нүхэр Батуевай ударидадаг комсомольско-залуушуулай үбһэ сабшалгын тракторна агрегат муу бэшээр хүдэлмэрилнэ.

Агитатор нүхэр Аюшеев КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй дүнгүүд тухай колхознигуудта һаяхан хөөрэжэ үгөө. Тиихэдээ парти ба советскэ арадай хорото дайсан Берияын антипартийна, гүрэндэ эсэргүү гэмтэ хэрэгүүд тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна.

60 наһатай колхозник Цыбикжапов хөөрэлдөөнэй үедэ үгэ хэлэхэдээ, советскэ арадай дайсан, империализмын хүлһэншэ Берия манай социалистическэ хүдөө ажахын шууд түргэнөөр хүгжэн дэбжэхэ хэрэгые һаатуулха, манай золтой жаргалтай колхозно ажабайдалые һандаргаха һэдэлгэ гаргаһан байна, дайсанай харата муухай түсэб буруу һүрөө, бидэнэр арадай дайсан Берияе ехээр шоо үзэхэ зуураа, инаг Эхэ оронойнгоо аша туһын тулада бүхы хүсэ шадалаараа ажаллахабди. гэжэ мэдүүлээ. Колхозник нүхэр Цыбикжапов мүнөө үбһэ хуряалга дээрэ ажаллахадаа, үдэрэйнгөө нормые 130 процент дүүргэнэ. Тиихэдэ колхознигууд Бадмацыренов, Доржиев, Бабаев болон бусад үдэрэйнгөө даалгабари 120 процент хүрэтэр дүүргэдэг юм.

«Улаан-Оронго», Калининай, Маленковай нэрэмжэтэ, «8-ое марта» колхозуудай парторганизацинуудай агитколлективүүд үбһэ хуряалгада ябагшадай дунда агитационно-ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Партиин айкомой элидхэлшэдэй группа хүдэлмэрээ нилээд һайжаруулаа. Айкомой элидхэлшэд нүхэд Цырендоржиев, Попов, Михалев, Мониев, Сергеева, Хамагашкеева болон бусад политическэ темэнүүдээр ажалшадай дунда лекцинүүдые хододоо уншадаг. Тэдэнэр уласхоорондын байдал тухай, Берияын антипартийна, гүрэндэ эсэргүү хорото муухай ябуулганууд тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй гаргаһан шиидхэбэри тушаа һүүлэй үедэ лекци, элидхэлнүүдые үнгэргөө. Мүн аймгүйсэдкомой культурын таһагай ба хүдөө ажахын пропагандын лекторнууд естественно-научна болон хүдөө ажахын темэнүүдээр лекцинүүдые уншана.

Тэжээл бэлэдхэлдэ хабаадалсажа байһан колхознигуудые культурнаар хангаха хэрэгые һайжаруулхын тулада аймгүйсэдкомой культурын таһаг 12 нүүдэл библиотекэ эмхидхээ.

Аймагай Культурын байшангай агитбригада Сталинай нэрэмжэтэ, «Коминтерн», XVII партсъездын нэрэмжэтэ ба бусад колхозуудта гаража, концертнүүдые харуулһан ба хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн байна.

Гэхэ зуура, агитколлективүүдэй хүдэлмэридэ горьтой дутуунууд бии. Жэшээлхэдэ, «1-ое мая», «Коминтерн», «Осоавиахим» болон бусад зарим колхозуудай парторганизацинуудай агитколлективүүд мүртэй хүдэлмэри хэнэгүй. Парторганизацинуудайнь секретарьнууд нүхэд Ренчинов, Загузин, Кондратюков гэгшэд агитаторнуудай семинар тон үсөөн үнгэргэнэ, культурна эмхи зургаануудайнгаа хүдэлмэриие хинан шалганатүй.

Тэжээл бэлэдхэлдэ хабаадагшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри улам һайжаруулха хэмжээнүүдые партиин айком мүнөө абажа байна.

Б. Сотнич, партиин Иволгын айкомой пропаганда ба агитацийн таһагые даагша.

Бурят-Монголой багшанар Москвада

РСФСР-эй эхин ба дунда һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гэй багшанарай экскурсионно базада мүнөө олон тоото туристнууд ерэнхэй. Тэдэнэрэй дунда мүн Бурят-Монголой бүлэг багшанар бии.

Холын Бурят-Монголһоо ерэһэн багшанар сэдьхэлээ хүдэлгэн Улаан Талмайе хараһан, Мавзолейн дэргэдэ ерэжэ, манай арадай агууехэ вождьнор Ленин ба Сталинай үхэлгүй мүнхэ нэрэнүүдые шэртэн, үни удаан зогсоһон байна.

Айлшад В. И. Ленинэй Центральна музейе, мүн И. В. Сталинай 70 наһа гүйсэдһэнтэй дашарамдуулан нээгдэһэн бэлэгүүдэй выставкые харахаһаа гадна, Третьяковско галлерейдэ, Советскэ Армиин Центральна музейдэ, Планетарида, барилгын Бүхэсоюзна выставкэдэ ороһон, Москвагай парк болон садуудаар ябаһан, столицын театрнуудта орожо зүжэгүүдые хараһан байна.

«Москва — манай ороной политическэ, научна, культурна болон экономическа ажабайдалай центр мүн» гэһэн лекци шагнаһанайнгаа һүүлээр багшанар город соогуур автобусаар ябажа экскурси хэһэн, Москвагай нэрэмжэтэ каналаар теплоходоор ябаһан байна.

РСФСР-эй Педагогическа наукануудай академиин методистнууд зарим предмедүүдые заалгын шухала асуудалнуудаар, мүн политехнизаци бэелүүлхэ талаар хэдэ хэдэн лекцинүүдые багшанарта уншажа үгөө.

Л. Апарников, багша.

Пропагандистнуудай курса

Партиин Бурят-Монголой обкомой дэргэдэ партиин айкомуудай, горкомуудай пропагандистнуудай һарын курса боложо дүүрэбэ. Тус курсада республикын хүдөө нютагуудһаа 300 гаран, городуудһаа 250 штатна ба штатнабэшэ пропагандистнууд хабаадалсаа. Тэдэнэй олонхинь «КПСС-эй түүхын Хуряангы курс» шудалха кружогуудые хүтэлдэг, үдэшэн болон партийна һургуулинуудта заадаг, тусхай семинарнуудые үнгэргэдэг партийна хүдэлмэрилэгшэд юм. Тэдэнэр марксистско-ленинскэ эрдэмээ дээшэлүүлхын тула оролдосо ехэтэйгээр һуража гараа.

Курсантнар - пропагандистнууд марксистско-ленинскэ теориин олон асуудалнуудаар, партийна гэгээрэлэй методикоор лекцинүүдые шагнаа.

М. Семенов.

Түрүү хонишон

Хэжэнгын аймагай Доодо-Худанай Сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артельдэ 60 гаран наһатай Ш. Цыбжитов арбаад жэлэй туршада хонин ажалда хүдэлмэрилжэ байна.

Энэ жэлдэ хонидоо тобир таргаар ондо оруулһанай ашаар нүхэр Цыбжитов хонин бүхэнһөө 4,5 килограмм нооһо хайшалаа. Мүнөө 585 толгой эрье харууһалха зууршаа зоотехническэ заабариин ёһоор ажаллана. Мүн энэ ажалайнгаа хажуугаар үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Нүхэр Цыбжитовэй эрхим ажалые сэгнэжэ, колхозой правлени тэрээниие хэдэн дахин шагнаһан байна.

Б. Бальжинимаева.

Агууехэ ухаан бодолто-революционер

(Н. Г. Чернышевскиин түрэһөөр 125 жэл болоһоной ойдо)

Агууехэ революционно демократ, ородой дүлэтэ патриот Николай Гаврилович Чернышевскиин түрэһэн үдэрһөө хойшо 125 жэлэй (1828—1889 онууд) ой мүнөөдэр гүйсэбэ.

Чернышевскиин алдарта нэрэнь советскэ хүнүүдэй сэдьхэлдэ гамтай нангинаар хадагалагдажа байдаг, ниитын хүндэлэлөөр хүреэлэгдэдэг, манай арадай дунда ехэ омогорхол үүсхэдэг. Чернышевскидэ Маркс, Энгельс дээдэ зэргын сэгнэлтэ үгэдэг, тэрэнэй зохёолые В. И. Ленин оло дахин дурдаһан байгаа. Чернышевскиин нэрые агууехэ ород нацын эрхим түлөөлэгшэдэй нэгэн гэжэ И. В. Сталин нэрлэһэн байна. Чернышевский дэлхэй дээрэ ехэ суутай болонхой.

Чернышевскиин үзэл суртал ба алдар солонь XIX зуун жэлэй дундуурхи үеын ород арадай ажабайдалай социально-политическэ хурса оршон байдалда бүрилдэһэн юм. Крепостной хүсэрхэлгын ба зоргоороо аашын олон жэлдэ үргэлжэлһэнһөө шалтагаалан, дарлагшад тушаа — помещигүүд, чиновнигууд тушаа таряашад угаа ехээр зэбүүрхэн дураа гутадаг болоһон байгаа. 1853—1856 онуудай Крымскэ дайнда Россин булигдаһанай һүүлээр тэрэ зэбүүрхэлынь улам шангараа. Ороной элдэб нютагуудаар табяад онуудай һүүлдэ—жараад онуудай эхиндэ таряашадай олон бунтанууд орьёлон гараад, хаанта-крепостной байгуулалтые сүм үгы хэжэ шадахаар түймэр болон бадархын аюул тохёолдуулаа.

Энхэ тэнюун байдалда дуратай Волга нютагта ургаһан Чернышевский сүлөөтэ, жаргалта ажабайдал хүсэдэг зоной, дарлагдаһан олониитын хүсэл эрмэлзэлгые, мүлжэгшэдтэ эсэргүү революционно зэбүүрхэлгые бага наһанһаа хойшо хаража ойлгоһон байна. Арад зонтой хани харилсаатай байһан ябадал, сүлөөтэ байдалда дурладаг ородой түрүү литературын нүлөөн Чернышевскиие дүлэтэ тэмсэлшэ, жараад онуудай үеын революционернүүд-демократнуудай хүтэлбэрилэгшэ болгон хүмүүжүүлээ.

Чернышевский олон янзын эрдэмүүдые мэдэдэг ба һонирходог ажал-ябуулагша, ухаалан бодогшо байһан юм. Философиин, политическэ экономиин талаар, түүхын асуудалнуудые шиидхэлгын ба эстетикын талаар, уран зохёолой литературын талаар, мүн хүмүүжүүлгын асуудалнуудаар Чернышевский урагшаа угаа ехэ алхам хэһэн байна. Гэхэ зуура, Чернышевский — политическэ ажал-ябуулагша-революционер байгаа; дайшалхы политическэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ туһалха хэрэгсэлнүүд болгохын тула наука ба искусствые шудалдаг бэлэй. Орон дотор революци болохо ойротонхой гэжэ элеэр мэдээд, тиимэ революциин дэлгэрэн бадархын тулада бүхы хүсэ шадалаа зорюулдаг байба.

«Капитализм ба пролетариат хүгжэхэдөөл социализм бэелүүлхын тула шухала, материальна услови, ниитын хүсэ бии болгожо шадаха байһыень» Чернышевский харадаггүй, харахашье арганьгүй байба, яахадааб гэхэдэ, үнгэрэгшэ зуун жэлэй 50—60 онуудай Россидахи ниитын харилсаанууд дутамагаар хүгжэһэн байгаа» (В. И. Ленин. Зохёолнууд, том 17, нюур 94). Революциин гол хүсэниинь таряашад болохо гэжэ харадаг байһан юм. Чернышевский научна социализмда хүрэтэр дэбжэжэ шадаагүй болобошье, Сен-Симон, Фурье, Оуэн мэтын социалистнууд-утопистнуудһаа нилээд дээшээ гараһан байгаа. Арад олониитые революционно тэмсэлдэ эрэлхэгээр хабаадахыень ходоо уряалдаг байба.

Чернышевскиин үзэл бодолой революционно үндэһэтэй байһан ушар тэрэ сагай шухала асуудалнуудые эгээн прогрессивнээр шиидхэхэ арга боломжо тэрээндэ олгодог һэн. Чернышевский алибаа идеализмын ангиинь гол удхые гүнзэгыгөөр ойлгоод, ородой материалистическэ ухаан бодолой үндэһэ һуури табигшадай нэгэн болоо. В. И. Ленинэй тодорхойлон харуулһанай ёһоор, Чернышевский «табяад онһоо эхилээд 88 он хүрэтэр түгэс философско материализмын хэмжээндэ байжа шадаһан, ородой үнэхөөрөө гансахан агууехэ уранзохёолшо мүн» (В. И. Ленин. Зохёолнууд, том 14, нюур 346).

Чернышевский тэрэ үедэ дэлгэржэ (эхилжэ) байһан расова теоринуудые буруушаан, эрид шууд тэмсээ. Тус теоринуудые «өөһэдыгөө һайрхалгын хооһон шалилга», «наукада харша бүдүүлиг ябадалай» үрэ мүн гэжэ нэрлэдэг байгаа. Үнэн зүб ба буруу дайнууд тухай асуудалые һайн ойлгодог тула, энээн тушаа гайхамшаг тодоор нигэжэ найруулһан юм гэбэл: «Өөһэдыгөө хилэнүүдые хамгаалхын тулада арадай хэһэн дайн үнэн зүб ба ашатай байна. Бусад наһануудые эзэмдэхэ гү, али тэдэнээ булюу болохо зорилготой алибаа дайн... ёно заншалда харша ба зэрлиг бүдүүлиг гээшэ».

Тэрэ үедэ буржуазна космополитическэ хооһон теоринуудай таранги байбашье, Чернышевский бодото патриотизмые шууд аршалан хамгаалдаг, хүниие сэгнэхэдээ гол болгодог байгаа. «Ородой агууехэ хүн бүхэнэй түүхэтэ удхашанарынь эхэ орондоо зорюулһан тэрэнэй габьяануудаар, хүн ёһоной шэнжэ шанараар — тэрэнэй патриотизмын хүсөөр хэмжэн сэгнэгдэхэ», — гэжэ мэдүүлһэн байха юм.

Политическэ экономиин талаар Чернышевскиин хэһэн хүдэлмэри тон прогрессивнэ байгаа. «Капитал ба ажал» гэһэн зохёол соогоо, Милль гэгшын «Политическэ экономиин» оршуулга тушаа ажаглалтанууд, мүн ондоошье зохёолнууд дотороо буржуазна политико-экономическа теоринуудай буруу һүрэлгые тодоруулаа, «наукые тайлбарилан ойлгоогүй, харин гутаан муудхааһыень» элишэлэн харуулаа. Олониитын үгырэн хооһоролгонь хүнэй олон болоһонһоо, газарай хүрьһэнэй муудаһанһаа болодог бэшэ, харин буржуазна мүлжэлгын улам ехэ болоһонһоо шалтагаалдаг гэжэ тодоруулан харуулһан байна. Буржуазин дайсаниинь байһан тула, тэрээниие Чернышевский эрид шууд элишэлэн сохидог һэн.

Чернышевскиин шэнжэлэн тодорхойлһон эстетикын теори тэрэ сагай хүнүүдтэ ба хожомой саашанхи үеынхидтэ угаа ехэ удхашанартай байхаһаа гадна, идеалистическэ эстетикэдэ, мүн бүхы идеализмда эсэргүү тэмсэлэй зэбсэг болоо.

Имэ революционно эстетикын принципүүд дээрэ Чернышевскиин өөрынь литературно-шэнжэлхы ажал-ябуулга үндэһэлһэн байна. Гайхамшаг сэсэн бодолто Чернышевский ородой ба дэлхэйн литературын корифейнүүдэй зохёолнуудые шэнжэлжэ үзэхэ зуураа, тэдэндэ ехэ эрилтэ табидаг — ажабайдалһаа һургаал абахыень, үзэгдэлнүүдые үнэн бодотоор харуулхыень, тэдэниие һайтар шэнжэлэн сэгнэхыень, арадай ажабайдалай үндэһэн хэрэглэлнүүдые элирхэйлэн харуулхыень эридэг байгаа. Тиихэтээ хамта, дайсадай хардалгануудта эсэргүүсэн, уран зохёолой янза маяг тушаа тон шанга эрилтэ табидаг байһан юм. Уран зохёолой хүсэтэ аргануудые хэрэглэжэ, дээдэ зэргын прогрессивнэ идейнүүдые тодорхойлон харуулдаг, тиин удха түгэс ба уншагша олониитэдэ ойлгогдосотой байдаг искусствые түгэс һайн искусство гэжэ Чернышевский тоолодог байба. Чернышевский шэнжэлэн шүүмжэлһэн статьянуудаараа А. Н. Островскидэ, Салтыков-Щедриндэ, тэрэ үеэр һая бэшэжэ эхилһэн уранзохёолшо Л. Н. Толстойдо тон ехэ туһа хүргэдэг байгаа.

Петропавловска крепостьдэ хаагдаад тон хүндэ условидо байхадаа бэшэһэн, «Юу хэхэб?» гэдэг суута романиинь ниитэ-политическэ ба уран зохёолой талаараа ехэ удхашанартай байгаа, мүнөөшье тиимэ байһаар. Рахметовэй, Лопуховой, Кирсановай, Вера Павловнын эли тодо ба хурса образууд дотор материалистическэ үзэл сурталай эшэ үндэһэ ойлгоһон «шэнэ хүнүүдые», бэеэ дааһан ажалтай, ажабайдалаа зүбөөр ба үнэн сэхээр зохёон байгуулдаг хүнүүдые олониитэдэ харуулаа. Эдэнь согтой солбон, зоримгой, эдэбхитэй хүнүүд — өөрынгөө хубиин хэрэгые арадай ба общетсвын туһада зорюулһан ехэ ажалтаяа зохилдуулха гэжэ оролдодог хүнүүд юм. Тэдэнь туд бүридөө ажалша хүнүүдэй аша туһада эршэмтэйгээр хүдэлмэрилнэ. Тэдэнь наукада шэнэ замуудые нээдэг, үйлэдбэриин артельнүүдые эмхидхэдэг, хүдэлмэришэдые үзэг бэшэгтэ һургадаг, эдэнэй дунда политическэ пропаганда ябуулдаг, хуушанай ёһо заншалнуудые зоримгойгоор эбдэдэг ба хуушаран хосорһон бүхы юумые хобхо сохин хаядаг байна.

Өөрынгөө ажабайдалай алхам бүхэниие арадай түлөө тэмсэлдэ зорюулдаг ба тэрэнээ дээдэ зэргын баяр гэжэ тоолодог хүн—Рахметов тус роман дотор онсо һуури эзэлэнхэй. Рахметовэй замаар ябахыень уряалан, Чернышевский революционно ехэ нүлөө тэрэ сагай хүнүүдтэ үзүүлһэн байгаа. Рахметов революционно залуушуулай дурладаг геройнь болонхой. Болгарска агууехэ революционер Георгий Димитров нигэжэ хэлэһэн байха юм: «Тэмсэлшэ байһан миниин абари ябадалда юун нүлөөлөөб?. Чернышевскиин «Юу хэхэб?» гэдэг ном нүлөөлһэн юм гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй». Фашистска түрмэдэ хаагдаад, үхэлтэ аюулай тохёолдоһон тэдэ үдэрнүүдтэ эрэлхэг зоригтой ба бата хатуу байхыень Димитровые Рахметовэй образ зоригжуулаа. Энэ образ хадаа арадай дайсад тушаа ехэтэ зэбүүрхэдэг байхаар, революционно уялгадаа үнэн, патриотизмын үзэлөөр нэбтэрэнхэй байхаар советскэ хүнүүдые хүмүүжүүлнэ.

Чернышевский энэ роман соогоо «шэнэ хүнүүдэй» ойрын зорилгонуудһаа гадна, мүн аласайнь уг бодолые харуулха гэжэ оролдодог байгаа. Вера Павловнын «дүрбэдэхи зүүдэн» гэдэг соогоо ерээдүйн социалистическэ байдалай шэнжые зураглан бэшэнхэй; социальна болон политическэ дарлалтаһаа сүлөөрһэн хүн түрэлтэн наукын ба түрүү техникын түгэлдэр хүсые хани барисаанай ба хамтын ажалай условидохи баясхаланта байдалай туһада зорюулан ашаглажа байһаар харууланхай. Ерээдүйн хүнүүд өөһэдынгөө хуби заяанай эзэдынь болохоор харуулагдана. Тиимэ байдал бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ хүсэд шадагдахаар тоолоод, тиимэ гайхамшаг ерээдүйн аша туһада хүдэлмэрилхыень уряална: «Ерээдүйн байдал арюун тунгалаг ба аятай һайхан байха. Тэрээндэ дурлагты, тэрээндэ хүрэхые эрмэлзэгты, тэрээнэй тулада хүдэлмэрилэгты, тэрээниие дүтэлүүлэгты, тэрээнһээ абажа мүнөөнэйнгөө байдалда асарагты, шадаха зэргээрээ асарагты». Чернышевскиин эдэ хүсэл бодолнуудынь мүнөө сагта, бидэнэй социализмһаа коммунизмда орожо байха үедэ, нилээд бэелүүлэгдэнхэй, энэ зорилгодо бүхы ажабайдалаа зорюулжа байнабди.

«Юу хэхэб?» гэһэн роман — хүн түрэлтэнэй зол жаргалай түлөө тэмсэгшэ түрүү хүнүүдэй гарта барюулагдаһан хүсэн түгэс зэбсэг мүн.

Хүнэй эрхим дээдэ шанарые ба революционно үзэл сурталые «гражданска саазалга» соогуур, хаанай түрмэ, каторга ба сүлэлгэ соогуур бүрин абажа гараһан, сусаршагүй тэмсэлшэ Чернышевскиин жабхаланта образынь тэмсэлэй туг болодог, угаа ехэ революционно удхашанартай байгаа. Чернышевскиин нэрэнь хаанта Россида хорюултай байһан ба удаан саг соо хэблэлдэ дурдагдаагүйшье һаа, арадай эрхим хүнүүдэй ухаан бодол ба сэдьхэл зүрхэн соо нэбтэрэнхэй байгаа.

Илаһан социализмын ороной ажалшад Чернышевскиин нэрые гүн ехэ инаглалай мэдэрэлтэйгээр дурдадаг, тэрэнэй агууехэ патриотическа габьяануудыень алдаршуулдаг ба хүн түрэлтэнэй зол жаргалай түлөө тэмсэхээр захиһан хэрэгыень шэнэ орһон байдалда үргэлжэлүүлжэ байна.

Е. БОГОЛЮБОВ, профессор филологическа наукануудай доктор.

ДҮРШЭЛ ЕХЭТЭЙ БРИГАДИР

Улан-Удэ городой Пригородно районой саада захада 8—12 квартиратай хоёр дабхар байрын гэрнүүд, хэдэн дабхар шулуун байшангууд бодожо байна. Тэдэнэй тоодо республиканска больницын байшангай һуури табигдаад, зарим барилганuудайнь нэгэдэхи дабхар бодожо байна. Эндэ «Бурмонголстрой» трестын барилгын № 3 участогай коллектив ажаллана. Эндэ модошо дархашуулай бригада түрүүлжэ ябана. Тус бригадые Георгий Афанасьевич Волынко 1949 онһоо хойшо таһалгаряагүйгөөр хүтэлбэрилдэг юм. Дүй дүршэл ехэтэй энэ бригадир 1949 ондо Сумска областьһоо манай республикада ажаһуухаар ерээ һэн. Анха түрүүн нүхэр Волынко энэ участогта жинрэй дархашаар хүдэлмэрилжэ захалһан аад, мэргэжэлтэй байһан тула уданшьегүй бригадираар томилогдоһон байгаа. [illegible] энэ бригада үдэрэйнгөө [illegible] арайхан гэжэ дүүр[illegible] энэ бригадиртай [illegible] хойшо ажалай бүтээлые эрид дээшэлүүлжэ, үдэрэйнгөө даалгабариие амжалтатайгаар, һайн шанартайгаар дүүргэдэг болоһон юм.

Тиин Георгий Афанасьевич уданшьегүй бригадынгаа гэшүүдтэ, участогай ба трестын коллективтэ хүндэтэй болоо һэн.

Энэ бригадир һайн амжалта яагаад туйлааб гэхэдэ, нэн түрүүн хүдэлмэришэдэй ажалай журамые дээшэлүүлээ, ямар хүнэй хэр зэргын дүршэлтэй байһыень мэдэжэ, тэдэниие хүдэлмэридэ зүбөөр хубаарилан табяа. Ажал дээрэ минута бүхэниие ашагтайгаар хэрэглэхэ, барилгын элдэб материалнуудые саг болзор соонь асаруулха, хэды хоногой туршада хүрэхэ материал шадаал һаа эртээнһээ бэлдээд байха гээшэ хүдэлмэришэдэй, бригадын үйлэдбэриингөө даалгабариие һаадгүйгөөр дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ ехэхэн удхашанартай гээшэ гэжэ нүхэр Волынко хөөрэдэг юм.

Манай республикын ажалшадай омгорхол болоһон Бурят-Монголой Ленинэй орденто оперэ ба баледэй театрын барилгада тус бригада мүн лэ ехэ хүдэлмэри хэһэн байна.

Мүнөө Георгий Афанасьевичын хүтэлбэрилдэг бригада трестын хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай байха 8 квартиратай хоёр дабхар гэрнүүдые барилсажа байна.

Энэ бригадынхид май, июнь һарануудай даалгабариие холо үлүүлэн дүүргээ. Мастер нүхэр И. Г. Курбатов, А. М. Павлов, залуу мастер В. Е. Куйдин, М. Е. Вторушин гэгшэд үдэр бүри хоёр—гурбан нормо эрхим шанартайгаар дүүргэнэ. Бригадын гэшүүд Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 36 жэлэй ойн һайндэрые 1956 оной үйлэдбэриин программа дүүргэжэ угтаха гэжэ шиидээд, ажалаа улам эршэмтэйгээр үргэлжэлүүлжэ байна.

Гадна, тэдэнэр гансашье үйлэдбэриин һайн амжалтануудые туйлаад байдаггүй, харин түүхэй эд болон бусад материалнуудые арьбалхын, мүн барилгын үные химдаруулхын түлөө тэмсэдэг байна. Энээнэй ашаар апрель, май, июнь һарануудта 20 мянга гаран түхэриг гүрэнэй мүнгэн алмагдаһан байха юм.

Тус бригадын гэшүүд трестын Хүндэлэлэй доскада үнинэй бэшэгдэнхэй. Тэрэшэлэн трест болон бусад дээдэ органуудһаа Хүндэлэлэй нилээд олон грамотануудые абаһан, һайшаалнуудта хүртэһэн байна.

Р. Жигжитов.

Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй үүргые дээшэлүүлхэ

Хүдөө ажахын гол шухала зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ мэргэжэлтэд угаахэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Тэдэнэр хадаа колхозно таряашадай эдэбхи үүсхэлые толгойлхо, түрүү мичуринска агробиологическа наукануудай шэнэ шэнэ туйлалтануудые хүдөө ажахыда, колхозно ажаүйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар улам бэхижүүлхэ хүдэлмэриие үдэр бүри хүтэлбэрилхэ гэһэн хүндэтэ үүргэтэй.

Гэхэтэй хамта, Кяхтын аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлени, тэрэнэй мэргэжэлтэд энэ хүндэтэй ба харюусалгатай зорилгонуудаа һулаар бэелүүлнэ гэжэ сэхэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тус управлениин мэргэжэлтэд малажалай ба таряанажалай талаар аймаг дотор бии байгаа ехэнүүд дутагдалнуудтай эбсэжэ, агробиологическа науканууд түрүү методүүдые ашаглалгада анхаралаа багаар хандуулдаг, аймагай колхозуудта хүдөө ажахые хүтэлбэрилгын хуушанай агрометодүүдые хэрэглэхэ ябадалтай тэсэкэ байдаг байна.

Хүдөө ажахын гол һалбаринууд болохо малажал ба таряанажалые культурнаар эрхилхэ арга боломжо Кяхтын аймагта дүүрэн бии. Участогууд дээрэ хүдэлмэрилдэг мэргэжэлтэдһээ гадна, аймагай хүдөө ажахын управлениидэ 5 зоотехник, 3 агроном, 2 мелиоратор, техник-барилгашад бии юм.

Гэбэшье, эдэ мэргэжэлтэдэй олониинь аймагай колхозуудай хүдөө ажахын олон һалбаринуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ туһалхын оронда хаа-ша колхозуудһаа элдэб мэдээнүүдые суглуулгаар ажалаа хизаарладаг байна. Жэшээнь, мүнөө үедэ энэ управлениин агрономууд ургасын хойноһоо харууһалгые эмхидхэлгэдэ, таряа хуряалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ, үбһэ хуряалгада, колхозуудай хүдэлмэриин түсэб табилгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зэргэтэй байгаа. Теэд, управлениин аппарадай агрономууд колхозуудаар тон үсөөн ябадаг, тиимэһээ колхозно үйлэдбэриие мууса мэдэдэг байна.

Аймагай колхозуудта ургасын хойноһоо харууһалга тон мууса бүүлагдана. Эндэхи олохон колхозуудай таряанай полинуудта бурьяаг үбһэн элбэгээр ургаихай. Усть-Киранай сомоной Сталинай, Кировэй, Ворошиловай нэрэмжэтэ, мүн «Большевик» гэжэ колхозуудай урдэг гэжэ газартахи таряалангай буртаг үбһэ түүлгэ эмхидхэгдэнэгүй. Мүн иимэрхүү байдал Маленковой, Энгельсын нэрэмжэтэ колхозуудта үзэгдэнэ. Гэбэшье, эндэхи агрономическа мэргэжэлтэд энэ шухалын шухала хүдэлмэриие эмхидхэхын түлөө оролдоногүй. Тус управлениин агрономууд М. Игумнова, В. Андронов, Т. Максимова гэгшэдэй кабинедһээ гаража, колхозуудаар ябахань үсөөн. Һүүлэй арбаа гаран хоног соо ахалагша агроном нүхэр Игумнова нэгэшье колхоздо гараагүй.

Малажал хүгжөөлгэдэ ехэнүүд дутагдалнууд бии байна. Тус управлениин зоотехнигүүд тоо мэдээнүүдые суглуулха бэшэ, харин малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, тэдэнэй үүлтэрые һайжаруулха, малажалай зоотехническэ барилгануудые колхоз бүхэндэ эмхидхэхэ, тэжээлэй бата бэхи база байгуулха зорилготой. Зүгөөр, эдэ зорилгонууд һулаар бэелүүлэгдэнэ. Үнгэрэгшэ жэлэй малай үбэлжэлгэ Кяхтын аймагай олохон колхозуудта эмхигүйгөөр үнгэрэгдөө. Үбһэ тэжээлээр дутамаг ба типовой дулаан байрануудаар адууһа малаа хүсэд хангажа шадаагүй дээрэһээ Калининай, Маленковой, Энгельсын нэрэмжэтэ колхозуудта олон малынь туража үргүүлһэн ба үхэһэн байха юм. Жэшээнь, Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо (правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Д. Цыремпилов) хэдэн зуугаад жэжэ ба томо мал энэ үбэлжэлгэ соо үхэһэн байгаа. Малай үхэхэ ушар зарим колхозуудта мүнөөшье болотор үзэгдэһөөр. Гансахан үнгэрһэн июнь һара соо Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо аяар 130 хонин үхэһэн байна. Мүн Энгельсын нэрэмжэтэ колхоздо хүйтэн байрануудһаа гэмтэжэ, энэ хабартаа тон олоч хонин хурьга хаяһан байгаа. Иимэрхүү дутагдалнууд Калининай нэрэмжэтэ колхоздо бии байна.

Нёдондо жэлэй эдэ бүхы алдуунуудһаа тобшолол хэжэ, эндэхи ветеринарна хүдэлмэришэд, зоотехнигүүд, колхозуудай правлениинүүд малажалые һайнаар хүгжөөхэ үндэһэ һууриие мүнөөнһөө эхилэн табиха, бии байгаа дутагдалнуудаа зайсуулхын түлөө бүхы хэмжээнүүдые абаха ёһотой байгаа. Теэд тиимэ юумэн үгы. Аймагай колхозуудта бии байгаа арга боломжонууд мууса хэрэглэгдэдэг.

Хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар, богони болзор соо дүүргэхэ хэрэгтэ хүдөө нютагуудта хүдэлмэрилдэг зооветеринарна мэргэжэлтэд, МТС-үүдэй участково агрономууд ехэхэн үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Теэд урдаа табигдаһан харюусалгатай зорилгонуудаа тэдэ мэргэжэлтэдэй тон үсөөниинь бэелүүлдэг байна. Жэшээнь, Ехэ-Нугын сомоной колхозуудтахи зооветеринарна участогта ветфельшерээр нүхэр Подонкин хүдэлмэрилдэг. Теэд энэ нүхэр ажал хүдэлмэридөө хайхарамжагүйгөөр хандадаг, ехэ сагаа архиин хойноһоо ябажа үнгэрэгдэг юм. Иимэрхүү баримтанууд мүн ондоо тээшье бии байна.

Эдэ бүхы дутагдалнууд юу харуулнаб гэхэдэ, аймагай хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй һулаар хүдэлмэрилжэ байһаниие гэршэлнэ. Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлениин начальник нүхэр Округин эрилтэ багатайгаар хүдэлмэрилдэг, аймагай партийна ба советскэ органуудые хараад һуудаг заншалтай болонхой.

Б. Дымбрылов, манай корреспондент.

Л. Н. Толстойн түрэһөөр 125 жэлэй ойдо

Үнгэрһэн зуунжэлэй 70—80 онуудта ородой агуухэ уран зохёолшо Лев Николаевич Толстой Самарска губерниин урдын Бузулукска уездэ байдаг багахан ээлүүридэ зун бүри ошожо, тэндэ зунай саг үнгэргэдэг байгаа. «Ургэсаһаа гү, али гандалгаһаа арадай ажана байдалай ба үгытэй ядуу байдалай шуух дулдыдадаг нютагууд Самарска губерниһээ ондоо тээ Росси дотор байха аал» гэжэ Толстой эндэхи нютагууд тухай бэшэһэн юм.

1872—74 онуудта Заволжьедо аюулта үлэсхэлэн боложо, агуухэ уранзохёолшо тэрэниие өөрөө хараһан байна.

Л. Н. Толстой үлэсхэлэн болоһон Гавриловко, Петровко, Землянка ба бусад тосхонуудаар ябаһан байгаа. Агуухэ уранзохёолшо «Самарска үлэсхэлэн» тухай бэшэгые «Московско ведомостьнүүдэй» ээдтэ эльгээжэ хандаба. Росси олоникитэдэ адресовалагдаһан энэ зэбүүрхэлэй элишэлгэ хадаа Заволжьеын үлэсхэлэн хүнүүдтэ туһаламжа ехээр үзүүлхэ ябадал үүдхэбэ.

Манай үдэрнүүдтэ эндэхи нютагууд танигдашагүй болоо. Заволжьеын ажалшад, тэрэ тоодо Толстойн байһан Куйбышевска областиин Алексеевскэ районой колхозшигууд зол жаргалтайгаар, шанга шадалтайгаар ажаһууна. Эдэ нютагуудай залуушуул имагтал үбгэд хүгшэдэй хөөрэлдөөгөөр, номуудаар ба музейнэ экспонадуудаар өөһэдынгөө үбгэ эсэгэнэрэй үлэсхэлэн, хүндэ бэрхэ хуби заяан ба гасалан зоболон тухай мэдэхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Гавриловска һургуулиин һурагшад Л. Н. Толстойе һайнаар таниха 82 наһатай Егор Пантелеевич Фроловойдо айлшалан ошобо. Егор Пантелеевич советскэ һурагшадта һонирхолтой, гайхалтай олон юумэ хөөрэжэ үгөө.

ТАСС-эй фотохронико.

Редакцида ерэһэн бэшэг

Дээдэ-Березовкын туберкулёзно санаторидо нийтэ-политическэ хүдэлмэри тоогдоногүй

Дээдэ-Березовкын туберкулезно санаторидо мүнөө 300-гаад шахуу хүнүүд амарна. Тус санатори энэ жэлдэ амарагшадые муу бэшэ бэлэдхэлтэйгээр угтаа. Гэбэшье, нийтэ-политическэ хүдэлмэри эндэ хангалтагүйгөөр табигданхай.

Амарагшадта кино харуулха, мүн биллиард, волейбол, шатар, даам, танца гэхэ мэтын наадануудые эмхидхэхэ бүхы арга боломжо бии юм. Гэхэ зуура, энэ арга боломжо гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй.

Эндэ нийтэ-политическэ хүдэлмэри яахадаа ябуулагданагүйб гэһэн асуудалда ахалагша сестра Т. И. Пермякова иигэжэ харюусана: «Массовигнай үбдэшөө, яахашье аргагүй байнабди, хүн олдоногүй».

Сезоной эхилхэдэ, санаториин клубта, тэрэшэлэн 1-дэхи корпусто уншалгын залнууд эмхидхэгдэһэн юм. Теэд, эдэ залнууд мүнөө амарагшадай байха палата болгогдошонхой. Тиимэһээ санаторидо амарагшад бэшэг бэшэхэдээ, ном, газетэнүүдые уншахадаа газаагуур һууха баатай болонхой. Һүүлэй үедэ кино оройдоошье харуулагданагүй.

Эндэхи санаторидо нийтэ-политическэ хүдэлмэриие һайжаруулха гээшэ зайлашагүй шухала байна.

Ц. Доржин, В. Николаев.

БҮХЫ ҺУРГУУЛИНУУДЫЕ ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛДЭ ЭРХИМ ҺАЙНААР БЭЛЭДХЭЕ

Манай һургуулида

Һургуулиимнай заһабари мүнөө гол түлэб дүүрэжэ байна. Бүхы классууд болон залнууд заһабарилагдаад, сагаадагдаа. Мүн ханаарынь панель хэгдээ. Августын 1 болотор классууд болон залнуудай пол шэрдэгдэжэ дүүрэхэ юм.

Энэ жэл 100-гаад шэнэ партанууд худалдан абтаа, партанууд булта заһабарилагдаад байна. Заһабарилгын эхилһэнһээ хойшо штукатурна ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Тиигэжэ бүхы классууд болон залнуудта штукатура хэгдэһэн байна.

Пеэшэнгүүднай булта заһабарилагдаа. Тэдэнэрэй 9-дэнь капитальна заһабари хэгдээ.

«Росснабсбыт», столовонуудай трест, Гастроном манай һургуулиие шефтээ абанхай. Эдэнэр сооһоо «Росснабсбыт» илангаяа ехэ туһа хүргөө. Энэ организаци шухала хэрэгтэй материалаар хангахаһаа гадна, мүн хүнүүдые эльгээгээ.

Харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд бии болгогдожо байна. Энэ жэл 800-гаад түхэригэй элдэб хэрэгсэлнүүд худалдан абтаа. Физикын, химиин ба биологиин кабинедүүд хүсэд түхеэрэлгэтэй болонхой.

Манай һургуули багшанараар үшөө хүсэд хангагдаагүй байна. Һуралсалай шэнэ жэлэй эхилхэдэ географиин багша ба физрук хэрэгтэй болохо.

Түсэбэй ёһоор 437 кубометр түлеэ һургуулиингаа газаа оруулха ёһотой байгаабди. Мүнөө 300 кубометр түлеэ асараад байнабди. Городской районой финансова таһагай мүнөө болотор мүнгэ үгөөгүй дээрэһээ түлеэгээ гортопһоо хүсэд асарха аргагүй байнабди.

Республикын Гэгээрэлэй министерство һургуулинуудые заһабарилгада хэрэгтэй зүйлнүүдые бүри эртээнһээ, һуралсалай жэлэй дүүрээдүй байхада бэлэдхэхэ уялгатай байгаа. Юуб гэхэдэ, Минпросой базада хүсэд хүрэхэ барилгын материал байдаггүй. Түсэбэй ёһоор Минпросой база манда 300 килограмм шэрэ, олифа үгэхэ ёһотой байһан аад, оройдоол 150 килограмм үгөө. Алибастр, цемент гэхэ мэтэ материалнууд манда шухала хэрэгтэй.

Һуралсалай шэнэ жэлэй эхилтэр үлэһэн саг соо һургууляа хүсэд бэлэн болгохо гэжэ оролдохобди.

Н. Иванов, Улан-Удэ городой № 26 һургуулиин директор.

Бэлэдхэл түгэсөөр угтахабди

Манай һургуули һуралсалайнгаа шэнэ жэлдэ үшөө май һараһаа бэлдэжэ эхилһэн юм.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо бэлэдхэлэй ниилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Түсэбөөр хафаалагдаһанай ёһоор 400 кубометр түлеэ газаагаа буулгаабди.

Заһабарилгын хүдэлмэри мүн лэ муу бэшээр ябуулагдана. Классуудай 8-иинь хүсэд бэлэн болонхой. Тэдэ классуудта заһабари, сагаадалга, пол шэрдэлгэ дүүрэжэ, партанууд булта табигданхай. Бусад классуудта, пол шэрдэлгэһээ бэшэниинь, заһабари, сагаадалга, сонхонуудыень шэллэлгэ ба замаскаар шабалга мүн лэ дүүрээ. Эдэ классуудай пол августын 1 болотор шэрдэгдэжэ дүүрэхэ юм. Удаань партанууд оруулагдажа табигдаха байна.

Классуудһаа гадна, багшанарай болон врачын кабинедүүд, зал мүн лэ хүсэд бэлэн болгогдоо.

Һургуулиин классуудтахи 13 пеэшэн капитальнаар заһабарилагдаа.

Энэ жэл һургуулидаа водопровод түрүүшынхеэ оруулаабди. Тиин һургуулиин дэргэдэхи сад уһалхын тула уһа зөөхэеэ болёобди. Августын 1 болотор заһабарилгын бүхы хүдэлмэри дүүрэхэ юм.

Манай һургуулиие шефтээ абаһан Бурмонторг (директорынь нүхэр К. И. Солодов), горкомхозой харгы барилгын конторо (начальнигынь нүхэр С. Пышманцев) һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлгэдэмнай ехэ туһа хүргэнэ.

Харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд манайда хүсэд бии. Ерэхэ һуралсалай жэлдэ багшанараар хүсэд хангагданхайбди.

Һуралсалайнгаа шэнэ жэлые бэлэдхэл түгэсөөр угтахын тула бүхы оролдолго гаргахабди.

Е. Вторушина, Улан-Удэ городой № 14 эхин һургуулиин һуралсалай талые даагша.

Номойнгоо фондые улам баяжуулна

Бичурын аймагай Шэбэртэ тосхоной библиотекэ номойнгоо фондые жэл ерэхэ бүри үргэдхэнэ. Тус библиотекэ һаяхан 748 түхэригэй элдэб номуудые худалдажа абаа. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ 200 гаран номтой байгаа һаа, мүнөө 1355 номтой болоо.

—Номой фондын үргэдэхэ бүри уншагшадаймнайшье тоо олошорно,—гэжэ библиотекые даагша Анна Моисеева хөөрэнэ.

Ц. Самажапова.

Түмэрзамшадай Бүхэсоюзна үдэртэ

МЭРГЭЖЭЛ ЕХЭТЭЙ ТОКАРЬ

Ардунай Сойбонов арбан зургаан жэлэй саада тээ Улан-Удын паровозно депогой мастерскойдо ажалда ороһон юм. Тэрэ хадаа аяар холын хүдөө нютагһаа эндэ ерээн. Ардунай энээнэй урда тээ заводоор ябажа, машина харахагүй байһан хадаа анха түрүүн цех соо орожо ерэхэдээ, металл үрэмдэжэ, харуулдажа, тэдээн дээгүүр шүдэ гаргажа байһыень гайхангяар харасгааба.

Тиигээд иимэ машина шудалжа, тэрээниие хүдэлгэдэг боложо һураха юм байна гэжэ Сойбонов хатуугаар шиидэһэн байгаа.

— Ихэдээ токарь болохо гүш?— гээд цехын мастер тэрээндэ хандаба.

Теэд, Ардунай «токарь» гэһэн мэргэжэлые һайса мэдэхэгүй байһан хадаа:

— Юрдөөл намайе станогто табяарайгты, — гэбэ.

— Хэды шэнээн һургуулитайбши? Тиихэдэнь залуу хүбүүн улагад гээд уруугаа харашаба. Тэрэнэй һургуулинь даншье бага байшоо. Ниигээд олон нүхэдэйнгөө долоон жэлэй, арбан жэлэй һургуулинуудые дүүргээд байхадань, Ардунай оройһоо 4-дэхи класста һураад лэ һургууляа орхиһон байгаа. Юундэ иигэһэн шалтагаан тухайгаа хөөрэжэ үгэхэ байгаашье һаа, тэрэниие хэлэһэнэй хэрэггүй гээшэ хаажэ бодобо. Зүгөөр, һургуули багатайш гээд намайе станогто табингүйнь гээшэ гү гэжэ Сойбонов ехээр һанаагаа зобоһон юм.

— Би һургуули багатайшье һаа шадахал байхаб... һанаагаа бү зобогты!—гэбэ.

—Ямар станогто хүдэлмэрилхэ дуратайбши?

— Урматай һайнаар хүдэлмэрилжэ болохоор лэ станогто табиит!

... Ардунай Сойбоновые болты тайрадаг станогто хүдэлмэрилжэ һурахыень табиба. Тэрээнэй эгээн түрүүшын багшань дүйтэй шадамар токарь Василий Горшков байһан юм. Тэрэнь, энэ залуу хүбүүн шэнэ мэргэжэл шудалха гэһэн хатуу зоригтой, һүбэлгэн хурса ухаатай гэжэ тэрэ дары мэдэһэн байгаа.

Сойбоновой хэхэ хүдэлмэринь тиимэ түбэгтэй бэрхэ бэшэ байһан юм гэбэл: болтынуудые тайрахада, детальнуудые заһажа табихада эндэ уран нарин юумэ юун байха бэлэй гэжэ Ардунай досоогоо бодобо. Тиибэ-яабашье өөрынгөө багшын хэжэ байһан хүдэлмэриин хойноһоо анхаралтайгаар ажаглан харадаг, хэлэһэн юумынь шударгы һайнаар дүүргэдэг бэлэй.

Токарь Горшков өөрынгөө оролдосотой һурагшые һайшаажа, хүдэлмэриингөө забһарта станок тухай, детальнууд тухай, тэдэниие ямар юумэндэ хэрэглэдэг тухай хөөрэжэ, хайшан гээд хүдэлмэрилхэ арга методые заажа үгэһэн байха юм. Тиихэдээ тон түрүүн станок хүдэлгэжэ Сойбоновые һургаха гэжэ эрмэлзэбэ.

Иигэжэ 16 жэлэй саада тээ токарь болоһон Ардунай Сойбонов мүнөө өөрынгөө мэргэжэл һайса шудалһан эрхим мастернуудай нэгэн гэжэ Улан-Удын деподо тоологдоно. Энэ хүн мүнөө эрхим стахановец-новатор гэһэн магтаалтай болонхой.

— Манай Ардунай уран бэрхэ мастер юм, — гэжэ цехын ахалагша мастер Филипп Яковлевич Киселев хэлэнэ, — Цех соомнай хэды шэнээн олон станогуудай байхыень харана гүт? Эндэ фрезернэ, харуулдадаг, шүрэб гаргадаг, болты тайрадаг, үрэмдэдэг станогууд бии. Эдэ олон станогуудай алин дээрэншье Сойбонов һайнаар, бэрхээр хүдэлмэрилжэ шадаха болоо.

Ардунай Зодоевич Сойбонов депогой механическа мастерскойн эгээн үнинэй хүдэлмэришэдэй нэгэн юм. Эндэ арбан зургаан жэл соо ажаллажа байхадаа яһала ехэ дүйтэй боложо, өөрынгөө мэргэжэл хүсэд шудалаа. Гэбэшье, мэргэжэл шудалһан замынь тиимэ бэлэн бэшэ байгаа. Ардунай эрдэм багатай, металлай технологи мэдэхэгүй, чертеж гээшые һайса ойлгохогүй байгаа. Теэд, зоригтой хэшээлтэй хүн байһан тула творческо ажал хэһэнэй ашаар эдэ бэрхэшээлнүүдые дабажа гараа. Дүйтэй шадамар мастернууд Василий Горшков, Филипп Киселев гэгшэд тэрээндэ яһала ехээр, үнэн зүрхэнһөө туһалһан байна.

Нэгэ үедэ болты тайраха хүдэлмэринь бүтэжэ үгөөгүй һэн. Болтынуудынь гайкануудтаа таарадаггүй байба. Хэдэн арба дахин нарииваар хэмжэжэ, шалгажа үзөөд, тааруулжа ядахадаа, Киселевтэ ошодог һэн.

— Ши эндэ дэмы ехээр зобоношь, — гэжэ Киселев токариин хэһэн хүдэлмэриие хараад хэлэбэ. — Болтынуудые гайкаһаань гурбан миллиметр багаар тайраха хэрэгтэй.

Энэ ушарай олоохи токарьнуудта мэдээжэ болоһон байгаашье һаань Сойбонов тэрээн тухай мүнөө һая дуулажа һонирхобо. Өөрынь ажабайдалда энэ мэтын бэрхэшээлнүүд яһала олон дахин дайралдаа һэн...

Бүхы советскэ новаторнуудтал адли, Ардунай Сойбонов шэнэ юумэ һонирхон һайшаадаг, өөрынгөө хүдэлмэриин арга методые нарижуулдаг, машинынгаа техникые шудалдаг байгаа. Тиимэ хадаа Сойбонов сугтаа ажаллажа байһан бусад олон нүхэд сооһоо шалгарһан байна бшуу.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Сойбонов ажалай бүтээсые ехэ болгохо, хүдэлмэришэдэй хэхэ ажалые хүнгэдхэхэ, үйлэдбэрилгэдэ арьбалалта хэхэ талаар тон үнэтэ дурадхалнуудые оруулһан байна.

Шүрэб гаргадаг станогой центрые хүдэлдэг болгожо нарижуулан заһаха гэжэ Ардунай болон тэдэнэй нүхэдынь үни удаан оролдолго хэшээл гаргаһан юм. Жэшээнь, дышловэ штуцернүүдые үрэмдэхэдэ табан минутаһаа үлүү саг хэрэггүй байтарань, түмэр шүдэнүүдэй дан ехээр халадаг ушарһаа нэгэ хоёр минута болоод лэ станогоо зогсоожо, токарьнууд нэгэ деталь бүтээхэдээ аяар 15—20 минута сагаа барадаг байба.

Ихэдэнь яаха ёһотойб? Хүдэлмэриин үдэр соо хүнүүдэй хүсэ хүлһэ гаргажа, иимэ ехэ сагаа барахагүйн тулада юу хэхэ хэрэгтэй гээшэб? Энэнь Ардунайда үдэрэн һанаан, һүниин зүүдэн болоо бэлэй. Тиимэ арга заабол олохо хэрэгтэй гэжэ Ардунай Сойбонов хатуугаар шиидэһэн байгаа.

Нэгэтэ тон һонин бодол һанаандань оробо. Энээнэй урда тээ иимэрхүү юумэ тухай ниилээд олон дахин бодожо үзэһэн байгаашье һаа, тэдэнь ямаршье аша үрэ үгэдэггүй байһан юм.

—Станогой центрые эрьелдэдэг болгожо болохогүй юм гү? — гээд Ардунай Зодоевич бодолгото болобо.

Шүрэб гаргадаг станогуудай центрынь хүдэлхын аргагүй шангаар барижа бүхэлсэтэй байдаг һэн. Тиимэ байхадань станогой центр тон түргэнөөр халадаг байба. Тэрээн дээрэһээ боложо, токарьнууд станогоо ходо зогсоожо, деталиин хүрэхые хүлеэхэ ушартай болодог бэлэй.

Иимэ станогуудые заводто бүтээн гаргадаг байһан хадань тэрэнэй конструкциие ондоо болгожо болохо юм гэжэ хэншье бододоггүй байгаа. Теэд, гансал Сойбонов иимэ бодолой түрэхэһөө хойшо станогой центрые шэнэдхэн заһаха гэжэ эрид хатуугаар зориһон байха юм.

Токарь Сойбонов өөрынгөө станогые эрьелдэн хүдэлдэг центртэй болгохо гэжэ дурадхаба. Һүүлээрэнь тэрэнэй дурадхалые бэелүүлээд байхада, гайхалтай һайн аша үрэ үгөө һэн. Мүнөө станогой центрынь халахаяа болижо, үни удаан саг соо хүдэлмэрилдэг болоод байхадань, ажалайнь бүтээсэ гурба дахин ехэ болоһон байна.

Новатор Ардунай Зодоевич ажалай бүтээсые бүри ехэ болгохын тула шэнэ арга зам бэдэрнэ. Токарь Сойбонов саг үргэлжэ хоёр гурбан нормо дүүргэхэһээ гадна, онсо һайн шанартай продукци бүтээн гаргана. Тэрэнэй хүдэлмэридөө голодһо гаргаһан ушар гэжэ нэгэтэшье байгаагүй.

Ород мастернууд хүдөө нютагай бурядай хүбүүе токариин мэргэжэл шудалха, ажалдаа дуратайгаар хандаха хэрэгтэ угаа тэсэмгэйгээр һургаа. Сойбонов мүнөө эрхим мэргэжэлтэй советскэ хүдэлмэришэн боложо, ород багшанарайнгаа аныень һанажа, тэдэндэ хэмжээлэшгүй ехэ баясхалан хүргэжэ ябадаг юм.

—Аха нүхэдэйнгөө иигэжэ туһалһаниие би хэзээдэшье мартахагүйб,—гэжэ Ардунай Зодоевич хөөрэнэ,—гансал тэдэнэй ашаар нам мэтын олон бурядууд индустриальна ажал хэжэ һураа. Бидэнэр агуухэ ород арадай туһаламжатайгаар республика соогоо промышленность байгуулаад, мүнөө сагай техникэ шудалжа байнабди. Энэ үнэн сэдьхэлэй туһаламжые мартажа болохогүй!

Арад зонойнгоо аша туһада амгалан ажал эрхилжэ байһан хүнүүдэй ажал хүдэлмэри хадаа тэдэнэй сэдьхэл бодолыень нэгэдүүлэн, арадуудай хоорондохи хани барисаае хэтэ мүнхэдэнь бэхижүүлнэ. Энэ хани барисаан хадаа советскэ хүниие улам хүсэтэй, духовно баялиг болгоно. Социалистическэ нацинуудай хоорондохи хани барисаан хадаа ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ гайхамшагта һургуули болонхой.

Хэрбээ Сойбоновые ород мастернуудай һургаһан байгаа һаань, Сойбонов өөрөө эдэ жэлнүүдтэ 15 шахуу ород нүхэдые токарна хэрэгтэ баһал һургаһан байна. Тэдэнэй ниилээд олониинь мүнөө дээдэ мэргэжэлтэй стахановецууд болонхой.

Паровозно деподо Сойбоновтой зэргэлээд өөрынь һургаһан залуу токарьнууд Васильев, Павлов болон бусад стахановецууд ажаллана.

...Үглөөнэй улаан наранаар Улан-Удэ станци дээрэһээ эшелонууд хойно хойноһоо һубарин гарана. Тэдэниие эндэхи депогой цехүүд соо заһабарилан гаргаһан паровозууд шэрэжэ ошоно. Тэдэнэй нэгэндэнь Ардунай Сойбоновойшье хэһэн стахановска ажалай хубита бии ха юм.

Модо тээһэн хүндэ ашаатай составай хойноһоо Сойбонов үни удаан шэртэн харана. Тэрэнь барилгын модо баруун тээшэнь абаашаба.

—Һайн ябажа хүрөөрэйгты! — гээд юрөөл табижа, тэрэниие үдэшэбэ. Тиихэдээ Ардунай Зодоевич сүлөөтэ хүхюун шэн зоригто ажалайнгаа түлөө урмашан баясажа байба.

Б. ИННОКЕНТЬЕВ.

СССР-һээ Германида байгаа Верховно комиссар посол В. С. Семёнов США-гэй Верховно комиссар Конэнтдэ бэшэг эльгээбэ

БЕРЛИН, июлиин 22. (ТАСС). СССР-һээ Германида байгаа Верховно комиссар посол В. С. Семёнов Германидахи США-гэй Верховно комиссар Конэнтдэ бэшэг эльгээбэ. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«США-һаа Москвада байгаа посольстводо энэ оной июлиин 11-дэ эльгээһэн бэшэг соогоо, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр болбол Берлин руу эдеэ хоолой товарнуудые эльгээхэ гэдэг тухай США-гэй правительствын шиидхэбэри пропагандистска тэнэг ааша мүн, немецкэ хүн зоной бодото интересүүд тухай анхарал оролдолгодо ямаршье хамаагүй юм гэжэ мэдүүлһэн байна.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ Зүүн Берлинтэй зэргэлһэн секторнэ хилын дэргэдэ Баруун Берлиндэ американска эзэмдэгшэ засагаархид эдеэ хоол худалдаха нэрээр тусхай пунктнуудые байгуулна, тэдээндэ фашистска агентнууд табигданхай. Баруун Берлинэй хүдэлмэригүйшүүлэй зүгһөө, мүн Зүүн Берлинэй хүн зоной зүгһөө олониитын протестнүүдые хэһэн ушарһаа, энэ худалдалгые болюулха баатай болобо. Гэбэшье, хэблэлэй мэдээсэлнүүдһээ харахада, мүнөө Баруун Берлиндэ иимэ пунктнуудые ондоо газарнуудта эмхидхэхэ талаар бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэнэ.

Июниин 17-до Зүүн Берлиндэ хэгдэһэн шатаалгада, дээрмэдэлгэдэ ба гурим эбдэһэн бусад аашануудта эдэбхитэйгээр хабаадаһан фашистска хүлһэншэдые, уголовно этэгээдүүдые хорото зорилгоор хэрэглэхэ гэһэн һэдэлгын үргэлжэлэлынь мүн байна гэхэһээ ондоогоор американска засагаархидай иимэ ябуулгануудые сэгнэжэ болохогүй.

Баруун Германида ба Баруун Берлиндэ олон миллион хүнүүдэй үлэсэжэ байхада, эдеэ хоолой туһаламжа үзүүлхэ гэһэн американска засагаархидай энэ бүхы аашын хэгдэһэн баримтада анхарал хандуулха шухала. Тон бирагүй бага тэдхэмжэ абадаг 1,5 миллион гаран хүдэлмэригүйшүүл Баруун Германида тоологдоно, мүн Баруун Берлиндэ 200 мянга шахуу хүдэлмэригүйшүүл бии юм гэжэ һайн мэдээжэ байна. Тиихэ зуура, Германска Демократическа Республикада ба Зүүн Берлиндэ хүдэлмэригүйдэлгэ огто үгы юм. Тэрээнһээ гадна, слон миллион пенсионернүүд ба заримдаа хүдэлмэри хэдэггүй хүнүүд хүндэ байдалда байна. Гэбэшье, американска засагаархид үлэсхэлэн эдэ хүнүүдтэ эдеэ хоолой туһаламжа үзүүлхэ тухай анхарал оролдолго гарганагүй.

Берлиндэхи американска эзэмдэгшэ засагаархид ниитын гурим сахиха юрын эрилтэнүүдтэ зохихогүй хэмжээ-ябуулганиудые һүүлэй үедэ бэелүүлнэ, энэ зорилгоор элдэб янзын гэмтэ этэгээдүүдые хэрэглэнэ гэжэ эдэ бүгэдэ харуулна. Энэнь нормальна байдалда таарахагүй байна. Американска эзэмдэгшэ засагаархидай иимэ ябуулганууд тэдээндэ өөһэдтэнь эсэргүү шэглүүлэгдэжэ болохо юм гэжэ хэлэжэ лаб болохо юм.

Дээрэ дурсагдаһан зүйлдэ танай анхарал хандуулха зуураа, хуули буса, огто таарахагүй иимэ ябуулгануудые зогсоохо талаар хэмжээнүүдые танай талаһаа дары абахые дурадханаб».

Гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй уласхоорондын конференци дээрэ

ВЕНА, июлиин 22. (ТАСС). Үсэгэлдэр эндэ нээгдэһэн багшанарай уласхоорондын конференци дээрэ гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуудай Уласхоорондын федерациин түрүүлэгшэ профессор Анри Валлон, Австриин багшанарай ба хүмүүжүүлэгшэдэй демократическа союзай түрүүлэгшэ д-р Крайхель гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуудай уласхоорондын федерациин генеральна секретарь Поль Делануэ тэрэнэй һүүлээр зүблэхэ зүйлэй нэгэдэхи асуудал тушаа элидхэл хэбэ. Дэлхэйн бүхы оронуудай багшанар энэ конференци зарлалгын үүсхэлые халуунаар дэмжэбэ гэжэ тэрэ хэлэбэ. Гэбэшье, нэгэдэлэй ба прогрессэй дайсад конференци зарлалгада һаад хэхэ, Вена руу делегадуудай ерэлгэдэ һаад хэхэ гэжэ оролдобо. Тусгаарлабал Алжирай, Индиин ба хэдэн бусад оронуудай олохон делегадуудта паспортнуудые үгэхэсэ арсаһан байна.

Делануэ хадаа капиталистическэ ба колониальна оронуудай һургуулинуудта боложо байгаа кризис тухай тогтон хэлэбэ. Энэ кризисэй шалтагааниинь нэн түрүүн юуб гэхэдэ, буу зэбсэгүүдтэ ба колониальна дайнуудта зорюулагдадаг гаргашанууд гүрэнэй бюджедэй улам ехэ мүнгэ абана, тиихэдэ үхибүүдые хүмүүжүүлгэдэ тон бага мүнгэ гаргашалагдана. Жэшээлхэдэ, США-да сэрэгэй гаргашада бюджедэй 79 процентнь, үхибүүдые хүмүүжүүлгэдэ—5,8 процент, Англида тус тустаа 34 процент ба 8 процент, Францида—42 процент ба 6,2 процент, Голландида—26,7 процент ба 9,1 процент зорюулагдана. Японидо үхибүүдые хүмүүжүүлгэдэ бюджедэй ойройдоол 4 процент һомологдоно.

США-гэй, Англиин, Франциин, Италиин ба бусад оронуудай багшанар материальна тон хүндэ условинуудта ажаһууна. Индидэ багшанарай салин хүлһэ ажамидаралай минимумэй оройдоо 50 процентнь болоно. Эхэнэрнүүд-багшанарай ажабайдал улам хүндэ байна. Жэшээлхэдэ, Англида ороной бүхы багшанарай гурбанай хоёр хуби болоһон эхэнэрнүүд-багшанар эрэшүүлһээ 20 процент бага салин хүлһэ абана. Японидо эхэнэрнүүд эрэшүүлһээ тэрэшэлэн бага салин абадаг байна. Олохон оронуудай багшанарта зорюулагдаһан социальна страхованиин системэ байхагүй юм. Колониальна оронуудта расова доромжолго хэгдэнэ.

Олохон оронуудта, тусгаарлабал, Баруун Германида, Англида, Францида, Данида, колониальна оронуудта һургуулиин байранууд ехээр дутагдана. Гэбэшье, һургуулинуудай барилга огто хэгдэдэггүй шахуу юм. Японидо, США-да ба бусад оронуудта һургуулиин байшангууд солдатска казарманууд болгогдоно.

Эдэ бүгэдэ хадаа олон оронуудта үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые хороохоһоо байха, харин улам ехэ болголгодо хүргэнэ. Египедтэ үхибүүдэй 80 процентнь, Ирагта—75 процентнь, Мароккодо—93 процентнь гэхэ мэтээр һургуулида һуралсадаггүй байна. Баруун Европын ба Америкын оронуудта эхин һургуули дүүргэһэн олон зуугаад мянган үхибүүд саашадаа һуралсажа, мэргэжэл олохо аргагүй. Тэдэнэр хара хүдэлмэришэдэй гү, али хүдэлмэригүйшүүлэй армиие нэмээнэ.

Хэдэн олон оронуудта һургуулиие гүрэн хинадаггүй, харин сүмэ гү, али капиталистическэ нэгэдэлнүүдэй хинадаг ябадалые тэсэжэ болохогүй. США-гэй олохон һургуулинууд Рокфеллерэй, Фордын ба бусадай сэхэ хиналта доро абтанхай.

Делануэ Иранай, Мароккын, Кипрын, Алжирай, Индиин, Франциин, Япониин ба бусад оронуудай прогрессивнэ багшанарые мүрдэһэн олон баримтануудые харуулба.

Өөрынгөө эрхэнүүдэй түлөө, арадуудай хоорондохи эб найрамдалай ба хани барисаанай ёһоор үхибүүдые хүмүүжүүлхын түлөө, арадай гэгээрэлые үргэдхэхын түлөө капиталистическэ оронуудай багшанарай эрэлхэг зоригто тэмсэл тухай элидхэлшэ тодорхойгоор хэлэбэ.

СССР-тэ, Хитадта, арадай демократиин оронуудта эб найрамдалай аша туһада зорюулагдаһан бүгэдэ арадай бодото прогрессивнэ һургуули байгуулагдаа.

Үдэшын заседани дээрэ Делануэ гэгшын элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ болобо.

Түрүүшээр Рау Аутра (французска экваториальна Африка) үгэ хэлэбэ. Французска колонизаторнууд арадай гэгээрэлэй системын хүгжэлтые зорюута һаатуулна гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Мүнөө Африкын французска колонинуудта һургуулиин наһанай үхибүүдэй ойройдоо 15 процентнь һургуулинуудта ябана гэжэ Аутра зааба. Зарим оронуудта энэ тоо бүри бага байна. Жэжээлхэдэ, һүүлэй жэлнүүдтэ Сенегалиин һургуулинуудта һургуулиин наһанай үхибүүдэй 4 процентнь, Конгодо—4,8 процент, Камерунда — 5,3 процент һуралсана. Расизмын үргэн пропаганда ябуулагдана, энэнь европеецүүд ба негрнүүдэй багшанарай хоорондо хэрэлдээ гаргаха зорилготой юм.

Тэрэнэй һүүлээр, Иранай багшанарай делегат Махмуд Тафаззоли гэгшэдэ үгэ үгтэбэ.

Иранай хүн зоной 85 процент үзэг бэшэг мэдэхэгүй юм гэжэ тэрэ хэлэбэ. Һургуулиин наһанай үхибүүдэй ойройдоол 4,5 процентнь эхин һургуулинуудта һуралсана. Культурна хэрэглэмжэдэ мүнгэ һомололго саг үргэлжэ хорооглоно.

Делануэгэй элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ үргэлжэлһөөр.

Франциин ВКТ-дэ профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федераци телеграмма эльгээбэ

ВЕНА, июлиин 21. (ТАСС). Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федераци Парижда июлиин 14-дэ болоһон событинуудтай дашарамдуулан, Франциин ажалай Бүгэдэниитын конфедерацида телеграмма эльгээгээ, тэрээн соонь, тусгаарлабал, иигэжэ хэлэгдэнэ:

Июлиин 14-дэ хэгдэһэн добтолгын үедэ алагдаһан хүнүүдые хүдөөлүүлһэн үдэртэ, профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федерациин гэшүүд тэдэнэй хүүрнүүдэй үмэнэ өөһэдынгөө толгойнуудые гашуудалтайгаар тонгойлгоно. Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федераци хадаа хорото муухай добтолго тухай зэбүүрхэлтэйгээр ба уйдхартайгаар мэдэжэ абаба. Июлиин 14-нэй заншал болоһон амгалан демонстрациин үедэ Парижын ажалшад ба хойто африканска хүдэлмэришэд тэрэ добтолгын үедэ хохидоһоч байна. Парижда хүдэлмэришэдэй шуһа адхаруулагдаа. 100 хүн шархатаһан, 7 ажалшад-алжирайхид ба французууд алагдаһан байна. Тэдэнэр дарлалтада эсэргүү, ажабайдалай условинуудые һайжаруулхын, хүнэй сүлөө ба нэрэ хүндын түлөө Франциин ажалай бүгэдэниитын конфедерациин зэргэдэ тэмсэбэ.

Парижска хүн зондо эсэргүү, түрүүшын ээлжээндэ хойто африканска ажалшадта эсэргүү шэглүүлэгдэһэн июлиин 14-нэй шуһата провокаци хүдэлмэришэн ангиие айлгаха ба һалгаан һүйдхэхэ гэмтэ ябадал болоно. Энэ провокаци буруу һүрөө. Тэрэ хадаа нэгэдэл ба хани барисаагаа улам ехэ болгохыень Франциин ажалшадые болон тэдэнэй хойто африканска ахадүүнэрые уряална. Энэ һэдэлгэ бүхы ажалшадые, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалагша хүнүүдые зэбүүрхүүлнэ.

Энэ гэмтэ хэрэгые буруушааха зуураа, профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин секретариат эрхим һайн ажабайдалай түлөө, бэеэ дааһан байдалай түлөө, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ бүрин һанал нэгэдэлтэй байһанаа Алжирай ажалшадта мэдүүлнэ.

Варшавые сүлөөлхын түлөө байлдаануудта наһа бараһан советскэ сэрэгшэдэй хүүрнүүд дээрэ веногууд табигдаа

ВАРШАВА, июлиин 22. (ТАСС). Польшын хэблэлэй агентствын дамжуулһанай ёһоор, үсэгэлдэр сүлөөлгын һайндэртэй дашарамдуулан, гүрэнэй ба партиина органуудай түлөөлэгшэд Варшавые сүлөөлхын түлөө байлдаануудта наһа бараһан советскэ сэрэгшэдэй хүүрнүүд дээрэ веногуудые табиба.

Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Болеслав Берудэй нэрэһээ, Гүрэнэй Соведһээ, Польско хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин Центральна комитедһээ, политическэ бусад партинуудай хүтэлбэрилхы органуудһаа, Польско сэрэгһээ, олониитын организацинуудһаа, предприятинууд ба эмхи зургаануудһаа веногууд табигдаа. Советскэ Союзһаа Варшавада байгаа посольствын үмэнэһөө венок тэрэшэлэн табигдаба.

Үсэгэлдэр столицын олониитын түлөөлэгшэд польско ба советскэ буу зэбсэгэй хани барисаанай обелискын дэргэдэ, Советскэ Армида баяр баясхалангай обелискын дэргэдэ веногуудые тэрэшэлэн табиба.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, июлиин 21. (ТАСС). Үнгэрһэн үдэр арадай сэрэгүүд бүхы фронтнууд дээрэ дайсанда эсэргүү артиллерийскэ бага зэргын байлдаануудые хэбэ гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Мүнөөдэр зенитнэ частьнууд дайсанай 2 самолёт унагаажа, 1 самолёдыень гэмтээбэ.

ПХЕНЬЯН, июлиин 22. (ТАСС). Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр фронт дээрэ нютагай шанартай байлдаанууд хэгдэбэ.

Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнүүд тушаа

ПЕКИН, июлиин 21. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент Кэсонһоо иигэжэ дамжуулба:

Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнүүдтэ хабаадагша корейско-хитадай делегаци мүнөөдэр иимэ коммюнике толилбо:

Июлиин 21-дэ хоёр талын делегацинуудай штабной офицернүүдэй, холбоо баригша офицернүүдэй ба оршуулагшанарай хаагдамал заседани болоо.

ПЕКИН, июлиин 22. (ТАСС). Кэсонһоо Синьхуа агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнүүдтэ хабаадагша корейско-хитадай делегаци мүнөөдэр коммюнике толилбо.

Июлиин 22-то хоёр талын штабной офицернүүдэй хаагдамал заседанинууд болоо гэжэ тус коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Корейскэ асуудал тушаа США-да ба Хитадта Индиин правительствын хандалга

ЛОНДОН, июлиин 21. (ТАСС). Рейтер агентствын корреспондент Делиһээ иигэжэ дамжуулна:

Индиин правительство Корейдэхи мүнөөнэй байдал тушаа, мүн сэрэгэй илензйхид тухай хэлсээнэй ёһоор өөрынгөө уялгануудые Индиин дүүргэлгэдэ тэрэ байдалай ямараар нүлөөлхэ тухай тайлбари үгэхые гуйжа, США-гэй ба Хитадай правительствонуудта хандаба гэжэ мүнөөдэр Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министерство соносхобо.

Вашингтондо Бланкын ошоһоной дүнгүүд тухай датска газетэ бэшэнэ

КОПЕНГАГЕН, июлиин 21. (ТАСС). Вашингтон ошоһоноо һая бусажа ерэһэн боннско правительствын «аюулгүй байдалай эмхи зургаанай» толгойлэгшо Теодор Бланк «европейскэ арми» гэдэгые буу зэбсэгээр бүрин хангаха гэһэн тодорхой найдуулга тэндэ абаа гэжэ боннско «Берлингске Тиденде» газетын корреспондент мэдээсэнэ.

«Америкын Холбоото Штадууд,— гэжэ корреспондент бэшэнэ,—хахад миллион солдадуудтай байха энэ армида шухала хэрэгтэй буу зэбсэгүүдэй ехэнхи хубиинь үгэхэ байна. Тэрэ хадаа хуурай газарай, далайн-сэрэгэй ба агаарай-сэрэгүүдэй хүсэнүүдые шухала хэрэгтэй бүхы юумээр хангаха юм. Тэрээнһээ гадна, президент Эйзенхауэр США-да баруун Германска офицернүүдые һургахын тула инструкторнуудые, казармануудые, һуралсалай газарнуудые ба буу зэбсэгүүдые үгэхэ гэжэ найдуулаа.

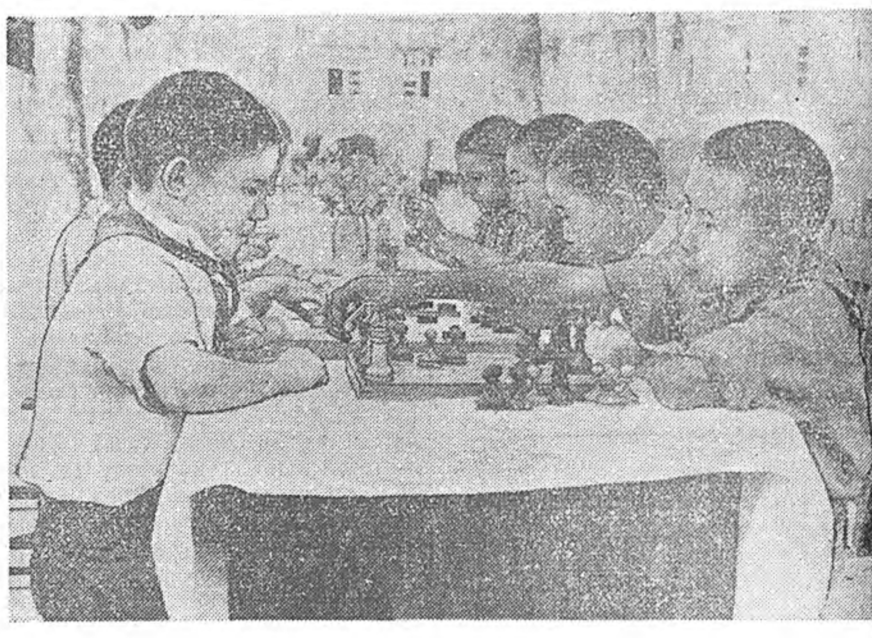
Афганистанда советскэ кинофильмнүүд харуулагдана

КАБУЛ, июлиин 21. (ТАСС). Һүүлэй үедэ Афганистанда «Алишер Навои», «Холын бэри», «Аршин Мал-Алан», «Хоёр боецүүд» гэжэ советскэ уранһайханай фильмнүүд амжалтатайгаар харуулагдаа.

Турцида американска сэрэгэй эскадра ерэбэ

СТАМБУЛ, июлиин 22. (ТАСС). Июлиин 22-ой үглөөгүүр сэрэгэй 10 кораблиһаа бүридэһэн американска сэрэгэй эскадрэ Стамбульска портдо ерээ. Тэдэ кораблинуудай дунда «Сэлем» ба «Балтимора» гэжэ крейсернүүд, гурбан эсминец, туһалалгын 5 судна бии юм.

Үхибүүдэй санаторно һургуулида

Улан-Удэһээ зүүлжээ арбаад километрын газарта, үдхэн бүтүү ой соо үхибүүдэй санаторно һургуули эмхидхэгдэнхэй. Энэ һургуулида бэе муутай үхибүүд ном үзэдэг юм. Зунай сагта эндэхи ой соогуур, горхоной эрьеэр үхибүүд элдэб һонирхолтой наадануудые эмхидхэдэг, тусхай газарта уһанда ородог юм.

Врач А. Г. Плевако үхибүүдэй бэеын элүүрые саг үргэлжэ шалгажа харахаһаа гадна, тэдэнэртэ амтатай эдеэ хоол бэлдүүлхын тула ехэ оролдолго гаргадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Үхибүүд шатар табижа байна. (Зүүн гарһаа) Саша Линхобоев, Юра Разуваев, Витя Шаракшинэ, Коля Серебряков. 2. Пионеркэнүүд (зүүн гарһаа) Юля Халтанова, Анна Лапина гэгшэд хатар наадажа байна. 3. Үхибүүд үдын эдеэлэлгын үедэ (зүүн гарһаа) Люба Макарова, Витя Шаракшинэ, Шура Костеев, Боря Шмырев, Юра Разуваев.

Текст ба фотонь **С. Марковай.**

ЧЕСАНЫН БОЛЬНИЦАДА

Хэжэнгын аймагтахи Чесанын хүдөөгэй больница ажалшадай элүүрые сахиха хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэнэ. Эндэ мүнөө хүсэд түхеэрэлгэтэй арбан оронууд бии. Больница орогшодто шанар һайнтай, амтатай эдеэ хоол бэлэдхэгдэдэг юм. Тус больницые даагша врач Исак Хамаганович Халбаев, тэрээнэй туһалагша фельдшер нүхэр Сониев ажалшадай дунда хүндэтэй болонхой.

Тэдэнэр хүн зониие аргалхаһаа гадна, энэ оной хахад жэл соо таряанажалай бригадануудай болон малажалай фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ элдэб темэнүүдээр лекци уншаа. Эндэхи медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд элдэб халдабарта үбшэнүүдһээ һэргылхэ талаар олониитын дунда ехэ хүдэлмэри хэнэ.

Болницын ахалагша сестра И. Сергеева, амбулаториин ахалагша сестра Цырма Намжилова гэгшэд эрхим ажалайнгаа түлөө республикын 30 жэлэй ойтой дашарамдуулан аймгүйсэдкомой хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа юм.

Р. Цыренбазаров.

Тамаралгаар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр тамаралгаар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө командануудай ба өөһэд хоорондын мүрысөөн Улан-Удын уһанай станцида боложо үнгэрөө. Энэ мүрысөөндэ «Колхозник» гэжэ һайндуранай, мүн «Байкал», «Медик» обществонуудай суглуулагдамал командanууд ба «Искра», «Ажалай резервнүүд», «Динамо» командანууд хабаадалсаа. Тамаралгада хабаадаха зуураа, хүдөө нютагуудай спортсменүүд мэргэжэл шадабариингаа эрид дээшэлһые харуулаа. Юуб гэхэдэ, «Искра», «Медик» ба «Колхозник» гэжэ гурбан командануд адли очконуудые абаа. Зүгөөр, дүнгүүдые гаргахадаа судейскэ коллеги мүрысөөнэй гуримай ёһоор «Искра»—1-дэхи, «Медик»—2-дохи, «Колхозник» 3-дахи һуури эзэлһэн гэжэ тоолоһон байна.

Өөһэд хоорондын мүрысөөндэ эхэнэрнүүдэй дундаһаа Кударын аймагай Игумнова («Колхозник») 50 метр ба Савина («Медик») 100 метр соо тамаржа, республикын чемпионой нэрэзэргэдэ хүртөө.

Эрэшүүлэй дундаһаа 50 метр соо тамархадаа Синицын, Ступин («Искра») ба Воронцов («Медик») гэгшэд адли срэһэн байна. 100 метртэ нэгэдэхи һуурииие Синицын («Искра»), Шанаев («Динамо»)—хоёрдохиие, Воронцов («Медик») гурбадахиие эзэлһэн байна.

А. Игумнов.

Редактор **Б. Ц. ЦЫЖИПОВ.**

Адрес редакции г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора — 7-85, отв. секретаря—3-23, Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства – 10-17, пропаганды и переводов 6-84, культуры и быта, промышленности— 4-52, мест. информации и писем—11-05, Для международных переговоров— 16.

Н—00585. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.